

408

BIBLIOTECA

PENTRU TOȚI

EURIPIDE

Ifigenia în Aulida

· TRADUCERE ÎN VERSURI

DE

P. DULFU

Premiată de Academia Română

LITERE
ȘTIINȚĂ ARTĂ

Editura Librăriei LEON ALCALAY

BUCUREȘTI, CALEA VICTORIEI, No 37^f

Prețul 30 bani

Opere de SCHILLER

traduse în

BIBLIOTECA pentru TOȚI

VILHELM TELL

TRAGEDIE.—Cu ilustrații

Traducere de Marian

Prețul 60 bani

DON CARLOS

— Cu ilustrații

de Willy Ghüll

Prețul 60 bani

493782X

CURÂND :

INTRIGA și AMORUL

TRAGEDIE

Conjurația lui Fiesco la Genova

E 90

BIBLIOTECA PENTRU TOȚI

EURIPIDE

IFIGENIA IN AULIDA

TRADUCERE IN VERSURI

de

P. DULFU

FONDUL
IOSIF PERVAIN

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ
OLTEA APOCA

PREMIATĂ DE ACADEMIA ROMÂNĂ

793.782

BUCUREȘTI

EDITURA LIBRĂRIEI LEON ALCALAY

37, CALEA VICTORIEI, 37

P/E 90

EURIPIDE

Viața și operele lui.

Poeții dramatici, cari au ridicat tragedia grecească din vechime la gradul cel mai înalt de perfecțiune, sunt: *Eschil*, *Sofocle* și *Euripide*.

În dramele lui *Eschil* nu găsim încă o acțiune complicată. Partea corală are la el aceeași întindere ca partea dramatică propriu zisă, ba uneori chiar și mai mare. Creațiunile sale însă, cu cât mai simple în concepție, cu atât sunt mai mărețe în ce privește stilul și zugrăvirea personajelor. Eroii înfățișați de *Eschil* pe scenă nu sunt oameni par'că, ci semizeii.

Sofocle a redus mult partea corală și a dezvoltat în schimb pe cea dramatică. În dramele lui găsim, pe lângă stilul măreț, și o acțiune mai complicată și, deci, mai interesantă. În zugrăvirea caracterelor, de și *Sofocle* se apropie de realitate mai mult de cât *Eschil*, rămâne totuși idealist; el ne înfățișează pe scenă oameni, dar nu cum sunt în realitate, ci așa cum ar trebui să fie.

Euripide a redus în creațiunile sale și mai mult partea lirică și a dat o dezvoltare și mai mare părții dramatice propriu zise. Acțiunea deci în dramele lui este mai complicată și mai interesantă și de cât în creațiunile lui *Sofocle*. Iar în ce privește zugrăvirea caracterelor, *Euripide* este realist: ne înfățișează pe oameni așa cum sunt. — Lucrările lui fac tranziție de la drama veche spre cea modernă.

Euripide s'a născut în insula Salamina, pe la 480 a. Ch., și — după cum spune tradiția — chiar în ziua când Grecii, sub conducerea lui Temistocle, au câștigat asupra Perșilor strălucita biruință dela Salamina. Eschil eră pe atunci bărbat în floarea vârstei, și luase parte și el la războiu ca soldat; iar Sofocle eră în vârstă de 15 ani, și se zice că a luat parte la serbarea biruinței dela Salamina ca dirigent al unui cor de copii.

Tatăl lui Euripide, Mnesarcos, a fost cârciu-mar; iar mama sa, Clito, vânzătoare de legume. La început Euripide voiă să se facă atlet, apoi pietor: mai târziu începù să studieze elocuența și filozofia. Dintre filozofi mai ales Socrate, cu care era contimporan, avù asupra lui o înrăurire mai mare.

În cele din urmă s'a devotat cu totul poeziei dramatice. Eră de 25 de ani când i s'a reprezentat pe scenă cea d'întâi dramă și de 39 de ani, când cu una din tragediile sale a obținut pentru întâia oară, la o întrecere, premiul întâi.

Euripide a dus o viață retrasă, consacrandu-și tot timpul numai ocupațiunilor sale literare, și evitând totdeauna de-a se amesteca în afacerile publice. S'a căsătorit în două rânduri, dar a fost nefericit în amândouă căsătoriile; de aici, probabil, reflexiunile pline de amărăciune, pe care le găsim în scrierile sale, contra femeilor.

La început operele lui n'au fost bine primite de public; cu timpul însă el a ajuns la cea mai mare popularitate. Spre bătrânețe, părăsind Atena, s'a retras la curtea lui Archelau, regele Macedoniei, un mare protector al artiștilor și filozofilor, unde a stat până la sfârșitul vieței sale. El a murit pe la 406 sau 407 a. Chr.

Euripide a scris în total 75, sau după alții 92 de opere dramatice, dintre cari însă numai următoarele 19 s'au păstrat până în ziua de as-

tăzi : 1) Ciclopul, 2) Alceste, 3) Medea, 4) Hipolit, 5) Hecuba, 6) Rugătoarele, 7) Heraclizii, 8) Andromache, 9) Hercule furios, 10) Troianele, 11) Electra, 12) Helena, 13) Ion, 14) Fenicienele, 15) Bacantele, 16) Oreste, 17) *Ifigenia în Aulida*, 18) *Ifigenia în Taurida* și 19) Resus.

Operele lui Euripide au fost foarte mult imitate atât de poeții romani cât și de cei moderni.

Traducerea în românește a Ifigeniilor lui Euripide.

Dramele «*Ifigenia în Aulida*» și «*Ifigenia în Taurida*» de Euripide, traduse în versuri românești de d-nul P. Dulfu, concurând la Academie, în sesiunea din anul 1903, pentru premiul «*Adamachi*» de 5000 de lei, au obținut o parte din acel premiu.

Iată cum se exprimă d. N. Quintescu, referențul comisiunii premiilor, în raportul adresat de D-sa cu acel prilej, Academiei:*)

«Ca să întreprindă cineva o lucrare de asemenea natură, trebuie să aibă, Domnilor colegi, o mare încredere în puterea sa de muncă și în aptitudinile sale.

«In adevăr, dacă reproducerea faptului intelectual al unei lumi cu totul alta prin caracterul ei, ca despărțită de lumea modernă prin atâtea serii de veacuri, este în sine însăși o întreprindere greu de efectuat, această greutate crește în proporțiuni mai mari, când sarcina, luată pe umeri de cineva, este din domeniul poeziei, și încă din al dramei, producțiunea cea mai înaltă a inspirațiunii poetice—unde, pe lângă lupta cu redarea fondului, se adaugă lupta cu forma atât

*) A se vedea «*Analele Academiei Române*» seria II, Tomul XXV, din 1902—1903, pag. 423.

de artistică, cu deosebire a părții lirice a corurilor.

«Și cu toate acestea, d. Dulfu, simțindu-se înzestrat cu fire de poet, a făcut încercarea de a redă pe românește cele două drame ale poetului filozof Euripide.

«Să cercetăm cum ni se înfățișează interpretarea în românește a celor două Ifigenii intrate la concurs?...

(Se citează ca specimene de traducere, mai multe dialoguri și părți corale).

«Acele citațiuni, Domnilor colegi, menite a învederă felui și oarecum caracterul versificațiunii, cu care poetul nostru traducător a înlocuit pe aceea a poetului elen, au pus în același timp în lumină și limba ce mănuește dânsul, limbă frumoasă și corectă, fără nici un amestec de provincialisme, fără nici o exagerare în sens arhaic ori purist, limbă cu adevărat literară, care cetind-o, îți deșteaptă o adevărată plăcere.

«Cum a ieșit autorul traducător față de textul original? Dat-a o interpretare exactă? Ținutu-s'a strict de înțelesul cuprins în versurile poetului elen?

«De oarece d-l traducător a făcut mărturisirea (p. 173 în note) că în cursul lucrării sale, servindu-se de textul grec, a consultat — precum face și trebuie să facă ori și cine, când are a face cu opere clasice din antichitate — și câțiva traducători ai Ifigeniei, Francezi, Germani și Maghiari, în proză și în versuri: am căutat să controlez acea mărturisire, nu numai prin mine însumi, ci și în colaborare cu colegul nostru, profesorul special în ale Elinismului, d-l I. Caragiani, și convingerea noastră comună a fost că în adevăr textul poetului grec s'a luat de bază la elaborarea traducerei române, pe când traducerile streine consultate au servit numai ca auxiliare.

«Negreșit, Domnilor colegi, traducțiunea d-lui Dulfu este liberă, lucru care nici nu se poate altfel, nici când avem a face cu un prozator, și încă mai puțin cu un poet, dacă nu vreă cineva să se expună a produce o lucrare informă, disgrațioasă și silită. Limbile nu se acoperă unele pe altele; haina uneia este sau prea largă față cu a alteia, sau prea strâmtă, întocmai precum aceeași îmbrăcăminte nu se potrivește mai multor persoane: pe unul l-ar strânge în spate, iar aluia i-ar curge de pe el de lungă.

«Autorul *Ifigeniilor* prezentate la concurs a înlocuit veșmântul graiului elen cu ceea ce îi trebuia limbii noastre și era reclamat de geniul ei.

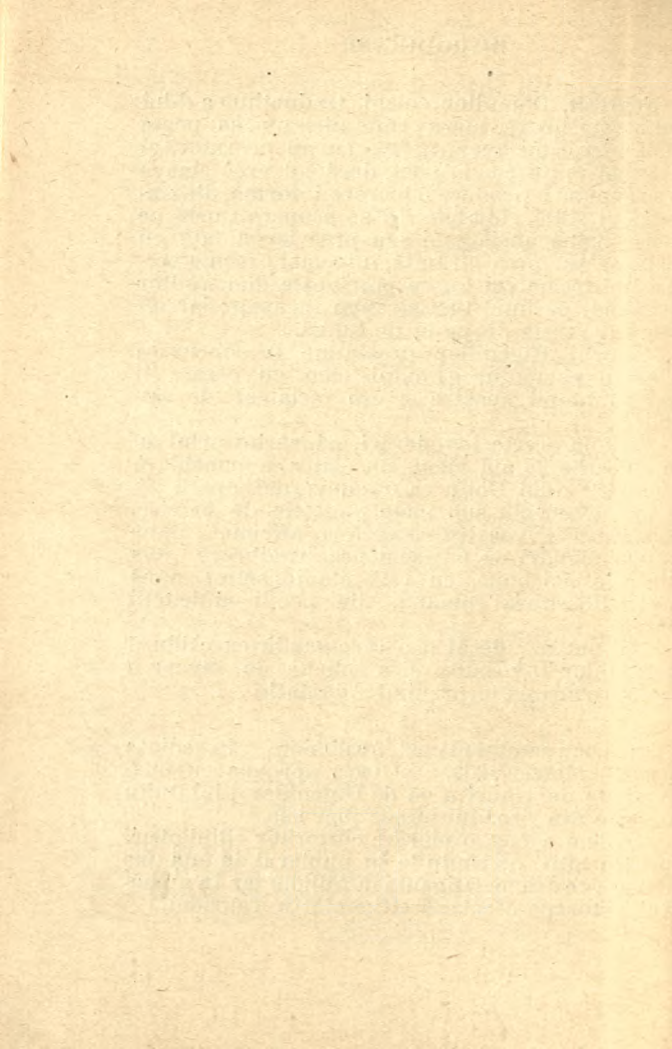
«Față cu aceste învederări, adevărate prin reproducerea ce am făcut, nu ezitez a considera *Ifigeniile* d-lui Dulfu ca o adevărată operă literară, excelentă sub toate punctele de privire. Referentul D-voastre cutează a afirma, că ne putem mândri cu o asemenea traducere, una din cele mai bune, cu cari s'a înzestrat până astăzi literatura română, din poezii anticității clasice.

«Nu pot dar decât a o recomanda cu căldură sufragiilor D-voastre și a solicita în favoarea ei împărțășirea la premiul Adamachi . . . »

*

În urma acestui raport, Academia, — în ședința dela 31 Martie 1903, — a decis aproape cu unanimitate de voturi a se da *Ifigeniilor* d-lui Dulfu o parte din premiul numit mai sus.

Credem a face o plăcere cititorilor «Bibliotecii pentru toți», oferindu-le în numărul de față una din aceste drame (*Ifigenia în Aulida*) iar în numărul viitor pe cealaltă (*Ifigenia în Taurida*).

IFIGENIA IN AULIDA

PERSOANELE :

Agamemnon, regele Argolidei și al Micenei, comandantul oștirii grecești pornite împotriva Troiei.

Menelau, regele Spartei, fratele lui Agamemnon.

Clitemnestra, soția lui Agamemnon.

Ifigenia, fiica lui Agamemnon și a Clitemnestrei.

Achile, fiul lui Peleu și al zeiței Tetis, — comandantul Mirmidonilor.

Un bătrân, servitor al lui Agamemnon și al Clitemnestrei.

Un trimis.

Corul, alcătuit din tinere femei Chalcidiene.

Acțiunea se petrece în Aulida, oraș și port al Beoției, așezat lângă strâmtoarea Eurip, care desparte Beoția de insula Eubea, și față în față cu Chalcis, capitala acestei insule.

Scena înfățișează tabăra Elenilor porniți împotriva Troiei. La dreapta se vede cortul lui Agamemnon, iar în fund flota grecească.

ACTUL I.

E miezul nopții. Agamemnon se plimbă agitat în sus și în jos pe scenă cu o scrisoare în mână; apoi se oprește în fața cortului său.

SCENA I.

Agamemnon și Bătrânul.

Agamemnon (strigând în spre cort).

Bătrâne, e! Bătrâne!.. Ia vino pân' afară.

Bătrânul.

Acum!

(Eșind în ușa cortului)

Ce plan în minte-ți mai făurești azi iară,
O rege Agamemnon!

Agamemnon.

Dar n'ai să vii-odată?

Bătrânul.

Poftim!.. Pe cei ca mine, în vârstă 'naintată,
li ocolește somnul. Mi-s ochii treji.

Agamemnon.

Privește

La steaua cea de colo. O știi cum se numește?

Bătrânul.

E *Sirius*, aproape de *Cloșca* cea cu pui,
Ajuns la jumătate — abia — din calea lui.

Agamemnon.

Nici marea cu-al ei murmur, nici pasăre cu cântul
Nu tulbură tăcerea. A adormit chiar vântul.

Bătrânul.

Așa de vreme cortul de ce ți-ai părăsit,
O, rege Agamemnon, când tot e liniștit
În jurul Aulidei? când încă dorm în port
Chiar paznicii de noapte?.. Să mergem iar în cort.

Agamemnon.

De pizmuț, bătrâne, tu ești. Și pizmuiesc
Pe cei ce făr' de-onoruri în tihnă viețuesc.
Pe cei mari n'am cuvinte de loc a-i pizmuț!

Bătrânul.

Podoaba vieții însă mărirea e!

Agamemnon.

O fi!

Dar este o podoabă atât de 'nșelătoare!
Plăcută, de departe, și ademenitoare;
Dar când o ai, ți-aduce mâhniri neconținut.
Ba zeii-ți strică traiul, te miri ce le-ai greșit;
Ba oamenii cu-atâtea păreri, de cari e greu
Să ții — de toate — seamă, te tulbură mereu.

Bătrânul.

Se poate să vorbească așa un om ca tine?
Atreu ți-a dat vieță s'ai parte doar de bine?
Ba nu, o, Agamemnon! ci ai — printre plăceri —
Să 'nduri, ca ori-și-care din oameni, și dureri.
Așa voit-au zeii. De-ți place ori nu-ți place:
E lege! împotriva-i nimica nu poți face.

(Pauză).

Dar tu, mai adineaori, l'a candelii lumină
Ai scris tăblița asta, ce-o ții acum în mână;
Ai șters-o după aceea, ș'ai scris-o iar, oftând;
Ai pus pe ea pecetea și-ai rupt-o în curând;
Pe urmă ai trântit-o din mână-ți necăjit,
Vărsând amare lacrimi. Nimica în sfârșit
Tu nu faci azi cuminte, ci -- par' c' ai fi nebun.
De unde? ce-i cu tine, stăpâne-al meu prea bun?

(Agamemnon rămâne dus pe gânduri)

Te-apasă vr'o durere? O, spune-mi-o degrabă.
 Un om, ce-ți poartă 'n suflet credință, te întrebă;
 Un rob, pe care socru-ți, Tindar, l-a dăruit
 Drept zestre soaței tale, ca p'un slujbaş cinstit.

Agamemnon.

Trei fiice-avut-a Leda, a lui Tindar soție:
 Pe Clitemnestra, care azi soață mi-este mie,
 Pe Feba și pe-Elena. L'aceasta în peșit
 Venit-au toți flăcăii de neam mai strălucit
 Ai Greciei. Și 'n sine-și jurat-a fie care —
 Când nu l-ar vreă copila — o cruntă răzbunare
 Rivalului, pe care de soț ea-l va lua.
 Tindar, al fetei tată, deci la 'ndoială stă:
 Să n'o deă după nimeni? Sau cum ar fi mai bine?
 În cele de pe urmă un gând în minte-i vine:
 Să jure peșitorii, cu toții mâna dând
 Și jertfa arzătoare p'altar cu vin udând,
 Că soțului Elenei (pe-oricine s'o 'ntâmplă
 Alegerea-i să cadă) ei sprijin îi vor da,
 Ș'un altul de și-ar pune în minte să-i răpească
 Nevasta, sau din patu-i de soț să mi-l gonească:
 Se vor sculă 'mpotriva aceluia cu arme
 D'odată toți, ca unul, cetatea să i-o sfarme,
 De neam Elen el fie, sau viță de barbar.
 Voinicii se 'nvoiră. Și după ce Tindar
 Cu mintea-i iscusită așa-fel i-a legat,
 Dădu copilei voe s'aleagă de bărbat
 P'acela care-i place, din toți câți o cereau . .
 O, ceas rău! . . Ea-și alese atunci pe Menelau!
 Și nu trecu mult, iată în Sparta că sosește
 Troianul Paris, fo tul — precum se povestește —
 Arbitru între zâne, în straiu d'un farmec rar,
 Din fir lucios de aur lucrat c'un lux barbar.
 El a 'ndrăgît pe-Elena, și aceasta-l îndrăgî;
 Și nefiind acasă bărbatul, o răpi
 Și-o duse 'n munții Ida, cei hrănitori de oi. —
 Gonit de-amor bărbatul cutrieră apoi

Agamemnon.

Și-așa pe la răspântii, bătrâne, ian ascultă!...
 Deschide-ți ochii 'n patru și ia aminte bine,
 Ca nu cumva să treacă vr'un car pe lângă tine,
 Cu roate iuți, — s'aducă aici pe fiica mea
 Spre-a Grecilor corăbii!... Iar dacă vei vedea
 Pornit cu fata carul de-acasă de la noi,
 la hățurile 'n mână și 'ntoarce-l înapoi —
 Auzi? — înspre orașul ciclopilor cel sfânt!

Bătrânul.

Dar — la a ta soție și fiică — crezământ,
 la spune-mi, cum putea-voiu ca să gădesc eu oare?

Agamemnon.

Na, ia inelu-acesta, cu care pe scrisoare
 E pusă și pecetea. Și pleacă, nu mai stă,
 Că zorile pe boltă încep a s'arătă,
 Din ce în ce s'albește de ziuă. Nu-i departe
 Nici soarele cu caru-i de aur... Hai, ia parte
 Și tu, bătrâne, astăzi la nenorocul meu...

(Bătrânul pleacă spre tabără).

Agamemnon (singur).

Nu! muritor ferice și cu noroc mereu,
 Pân' la sfârșitul vieții, nu este cu puțință!
 Și n'a fost om pe lume scutit de suferință!

(Intră în cort.—Pauză).

Corul (ia loc pe scenă și întonează cântecul următor)

Strofă.

Din Chalcis, unde m'am născut, —
 Oraș de-alungul străbătut
 De Aretusa, râu, vestit, —
 Trecând canalul Eurip,
 Pe malu-acesta de nisip
 Al Aulidei am venit,
 Să văd pe Greci, cari-au plecat
 Pe-al mării 'ntins nemăsurat
 Cu oaste mare, strălucită,

Conduși — precum aflai din zvon —
 De marele Agamemnon,
 De Menelau cel blond la chip,
 Spre Troia, ca să ia 'napoi
 Pe-Elena, cea de pe la noi
 De Paris tânărul răpită,
 Ce lui i-a fost de Venus dată,
 Când Venus colo la fântână —
 A frumuseții dalbă zână —
 Cu Iuno s'a certat odată
 Și cu Minerva cea mintoasă:
 Din ele care-i mai frumoasă?

Antistrofă.

Sfioasă, ca o fată mare,
 Trecui livada sfântă 'n care
 Diane i-se pregătesc
 Prinoase crunte — să privesc
 Voinicii mulți ce se adună,
 Și cai și corturi. — Ș'am văzut
 Pe cei doi Ajax împreună:
 Pe cel din Telamon născut,
 Al Salaminei semizeu,
 Și pe feciorul lui Oileu,
 Cu Palamed, Protesilau
 Grămadă la un loc ședeau
 Cu joc de table petrecând,
 Pe Diomed iar l-am văzut
 Voios cu discul aruncând;
 Pe Merione cel vestit
 Din însuși Marte coborât,
 Și pe urmașul lui Laert
 Venit din ostrovu-i deșert;
 Și pe Nireus, decât care
 Om mai frumos Elada n'are.

Incheiere.

Și-am mai văzut — pe cel mai iute
 Ca vântul la picior, născut

Din Tetis, de Chiron crescut:
 Pe-Achil, fugind, — căci la 'ntrecute
 Ş'a fost luat vijelios,
 P'al mării ţărmure prundos,
 C'un car cu patru ageri cai.
 La fugă, el, pe trup purtă
 Armură grea. Frumoşii cai
 Cu frâne d'aur îi mânà
 Eumel, şi 'ntr'una-i îndemnà
 Din car cu biciul şi prin graiu.
 Cu alb — ca de omăt — pătaţi
 Erau cei doi dela mijloc;
 Cei mărginaşi erau roşcaţi
 Pe trup, ca flacăra de foc;
 Iar pe la glezne, pe picioare,
 Pistriţi. — Feciorul lui Peleu,
 Purtând armură lucitoare,
 La rând cu căii alergà
 Vârtej. Alătura erà
 De roata carului mereu *).

Pauză. — Corul, împărţit în două, se aşează în faţa cortului
 lui Agamemnon).

*) Strofele, cari mai urmează după acestea în textul original, le-am omis, fiind considerate de critici ca un adaos posterior, făcut în detrimentul operei lui Euripide.

ACTUL II

SCENA I

Bătrânul. Menelau. Corul.

Bătrânul

(intră pe scenă fugind de Menelau, care-l urmărește ca să-i ia din mână scrisoarea).

Grozav e, Menelaos, ce faci, și neertat!

Menelau (smulgându-i scrisoarea).

Fugii! Celor ce-ți dau pâine ești prea mult devotat.

Bătrânul!

O astfel de ocară e cinste pentru mine.

Menelau.

Te vei căi la urmă, de faci cum nu e bine.

(Desface scrisoarea).

Bătrânul.

La ce desfaci scrisoarea ce mi-s'a dat s'o duc?

Menelau.

De ce porți știri de-acestea, ce rău la toți ne-aduc?

Bătrânul.

Intreabă pe-alții. Mie — să-mi dai scrisoarea-ți zic!

Menelau

Ba nu și-o dau.

Bătrânul.

Dar nici eu n'o las pentru nimic!

(Vrea să ia înapoi scrisoarea cu de-a sila).

Menelau.

Vai, cum o să-ți crăp capul cu-acest toiag îndată!

Bătrânul.

Să mor pentru stăpănu-mi, — e moarte lăudată.

Menelau (smucind scrisoarea)

S'o lași, îți zic!.. Ca slugă, prea multe flecărești.

Bătrânul (strigând spre cortul lui Agamemnon)

Stăpâne Agamemnon!... Degrabă!.. Unde ești?..
Scrisoarea cu de-a sila mi-a smuls-o, ia privește!
S'asculte de-al dreptății cuvânt el nu voește.

(Agamemnon ese din cort).

SCENA II.

Agamemnon și cei de sus.

Agamemnon (către bătrân).

Ei, ce necuviințe, ce larmă-aud aci ?

Menelau.

S'ascuți întâiu a mele cuvinte-ar trebui.

Agamemnon.

Cu dânsul ce ai?.. Fă-mă, te rog, că să pricep.

Menelau.

În ochii mei privește! — De-aci voesc să 'ncep.

Agamemnon.

Ca să privesc în ochi-ți, îmi este teamă, crezi ?

Menelau.

Scrisoarea cu porunca-ți nechibzuită-o vezi ?

Agamemnon.

O văd!.. și 'ntâi de toate s'o lași din mâna ta.

Menelau.

Ba nu, până când Grecii cuprinsu-i n'or află.

Agamemnon,

O desfăcuși, să afli ce n'ar fi trebuit!

Menelau.

Da, faptu-ascuns — în ciudă! — ți l-am descoperit.

Agamemnon.

Și cum ai dat de dânsa! Vai! ce neomenie!..

Menelau:

Copila-ți așteptând-o din Argos ca să vie.

Agamemnon.

Mă spionezi?.. Cu ce drept?.. Rușine oare n'ai?..

Menelau.

Fiindcă vroiu? — și pace!.. Drept sclavul tău mă iai?

Agamemnon.

Ah! e grozav!.. În casă-mi stăpân nu mai sunt eu?

Menelau.

Dacă te schimbi, când una când alta vrând, mereu!

Agamemnon.

Ești meșter în răspunsuri! și o nenorocire
E limba iscusită a celor răi la fire!..

Menelau.

Nehotărâta minte mereu șovăitoare, —

S'o știi! — pentru prieteni e mai vătămătoare.

Voiesc a te convinge. Întărâtat cum ești,

la seama, adevărul să nu-l nesocotești.

Mai calm și eu căta-voiu să fiu, din partea mea...

Ți-aduci aminte timpul, când râvna te muncea

S'ajungi cârmuitorul oștirilor grecești

Spre țărmul Troiei?.. Râvna-ți vo'ai s'o tăinuești,

De și te-ardea în suflet... Știi ce smerit erai!

Și mâna cu căldură la toți cum le-o strângeai!..

Deschis pentr' ori-și-cine locașul îți eră.

Te ocolea vre-unul?.. să-l tragi în partea ta

Cătai cu vorbe-alese. Dar când mi-te văzuși

Ajuns la țintă, altul îndată te făcuși.
 Nu mai erai prieten prietenilor tăi.
 Trufaș, retras, departe steteai acum de ei,
 Cu ușile închise. Și unui om ca tine,
 Cu năzuinți frumoase și 'nalte, nu-i stă bine,
 Purtarea să și-o schimbe așa pe ne-așteptate;
 Ci-atunci, cu osebire, s'ar cuveni s'arate
 Că ține la prieteni, când soarta îi zâmbește, —
 Când, să-i îndatoreze, mai mult se înleznește.
 Aceasta este 'ntâia-ți greșală. — În sfârșit
 În portul Aulidei, aici, când ai sosit,
 Și 'ntreaga oaste greacă pe loc sta țintuită,
 Vânt favorabil zeei nevrând să ne trimită,
 Și când îți zise obștea: „Dă drumu-acasă iar
 „Mulțimii de corăbii! la ce să stea 'n zadar
 „Aici în port grămadă?“ — la chip, ce 'ntunecat
 Mi-te făcuși d'odată!.. ce mult te-ai tulburat,
 Că nu mai poți acuma cu arme numeroase
 S'acoperi țărnul Troiei, ca Domn atâtor vase!
 Și m'ai chemat la tine, zicându-mi: „Ce să fac?
 „Vr'un leac găsi-voiu oare la cele ce n'au leac?
 „Mărirea mea și rangul azi mi se duc în vânt!“
 Și Calchas, după semne, de lâng' altarul sfânt
 Când zisu-ți-a: copila-ți Dianeii s'o jertfești,
 De vrei pentru oștire vânt bun să dobândești:
 Cu inimă voioasă tu ai făgăduit
 Că vei sacrifica-o. Și — făr' a fi silit
 De nimeni — singur scris-ai soției-tale 'ndată
 Răvaș, ca să-ți trimită degrab' aici pe fată,
 Zicând că vrea cu dânsa Achile să se 'nsoare.
 Dar te-ai schimbat, și iată! făcuși din nou scrisoare
 Că nu mai vrei copila să ți-o jertfești — Prea bine.
 Tot cerul ăsta însă te-a auzit pe tine
 Spunând că vei jertfi-o... Ca tine câți nu pat!
 Se luptă sus s'ajungă ș'abia s'au înălțat,
 Cad cu rușine, unul: că lumea-i schimbătoare,
 Și mulți: că nu-s destoinici a patriei onoare
 Și-avere să păzească. —

Pe gânduri ce mă pune,
 E soarta bieteii Grecii. În loc ca să-și răzbune
 Pe barbarii netrebniți, după dorința sa,
 În răs acum luată va fi, din cauza ta
 Și din a fiicei tale... Cap oștilor sau țării
 Pe niminea n'aș pune doar de hatâru-averii.
 Pricepere să aibă în cap și judecată
 Acela ce conduce un stat sau o armată.
 Dacă-i lipsesc acestea — amar de biata țară!
 În loc de cinste are să secere ocară.

Corul.

Grozav răsună glasul mâniei între frați,
 Când s'au luat la ceartă de ură înfierbântați.

Agamemnon.

Să-ți spun eu adevărul pe scurt și fără de-ocol,
 Dar mai cu omenie. Am să-ți vorbesc domol,
 Ca unui frate. Omul de treabă se gândește
 Vezi și la cuviință, — Ce ai? Te rog, vorbește!
 De ce ți-e de mânie privirea încruntată?
 Răspunde, ce-ți lipsește?... Femea devotată?...
 Nu pot să-ți dau. Avut-ai femei. Trebuie
 So ții mai de aproape. S'a dus—e vina mea?
 De ce să 'ndur pedeapsa greșelei tale eu?...
 Am fumuri de mărire, zici? Asta-ți face rău?
 Dar nu te uiți la tine, cum calci și cuviință
 Și bun simț în picioare, orbit de o dorință:
 Să-ți strângi din nou frumoasa la piept? Un om de rând
 Plăceri de rând vânează. — Ce? Dacă eu, văzând
 Că rătăcit mi-e pasul, apuc un drum mai bun,
 Nebun sunt pentru asta?... Ba nu!.. ești tu nebun,
 Că vrei cu-atâta râvnă s'aduci azi iar în casă
 Femea rea, de care ieri cerul te scăpase. —
 Că pețitorii dornici cuvântul și-l-au dat
 Cu jurământ, la asta nădejdea i-a 'ndemnat,
 Iar nu a ta putere. — La luptă-acuma du-i.
 Smintiți vor fi de-or merge!.. Din zei nici unul nu-i
 Nepriceput, să iee un jurământ drept bun,

Când rău e și cu sila fu stors. — Eu drept ți-o spun:
Nu-mi voi jertfi copila... Cum? Să te-ajut pe tine
Să-ți pedepsești femeia ce ți-a făcut rușine,
Iar eu zi-noapte lacrimi din ochi să vărs de jale,
Că mi-am ucis copila? Ar fi — crezi tu — cu cale?
Ți-am spus ce simt, cu vorbe deschise și puține;
Vrei să 'nțelegi ori nu vrei, eu fac cum știu că-i bine.

Corul

Cu totul alte vorbe, și ce la locul lor!
De-ai săi să aibă milă tot omul e dator.

Menelau

Vai, n'am nici un prieten la grea nenorocire?

Agamemnon

Mai vrei să ai prieteni, când le urzești peire?

Menelau

Că frate ești cu mine, prin ce-mi probezi tu mie?

Agamemnon

Câtâ d a fi cuminte, iar nu--prin nebunie.

Menelau

Prietenii sunt una și când au dat de greu,

Agamemnon

Să mă câștigi, cu bine tu cată, nu cu rău.

Menelau

S'ajuți dar la nevoe Elada, nu mai vrei?

Agamemnon

Elada, ca și tine, orbită e de zei.

Menelau

Făleşte-te cu sceptru-ți deci, frate trădător!

Eu voiu cătă--din parte-mi--aiurea ajutor,

La alți prieteni!—

(Menelau este intrerupt în vorbire de un trimis, ce intră repede pe scenă).

SCENA III

Trimisul și cei de mai înainte

Trimisul

Rege al Elenimei!—iată,

Sosit-am aducându-ți odorul scump de fată
 Pe care tu 'n palatu-ți o chemi Ifigenia.
 Cu ea și Clitemnestra venitu-ți-a, soția!
 Și-Oreste, copilașul, ca să te 'nveselești
 De dulcea lor privire; că-i mult de când tu ești
 Departe de căminu-ți... Dar după lunga cale
 Opritu-s'au o clipă lâng'un pârâu de vale,
 În apa lui să-și scalde gingașele picioare..
 Și caii, adăpându-i din unda curgătoare,
 Lăsatu-i-am prin luncă să pască 'n voia lor;
 Iar eu venii 'nainte să-ți spun ca să dai zor,
 Să fii cu toate gata. A și aflat oștirea
 Că este-aici copila-ți. Cu ce iuteală știrea
 S'a răspândit! Și iute s'au adunat grămadă
 Pe lângă noi oștenii, dorind ca să o vadă.
 O! cei mari, ori și unde mi-i duce soarta lor,
 Lucesc și-atrag spre sine-și privirea tuturor.
 Și se 'ntrebau: „Vr'o nuntă aici se pregătește?
 „Sau altceva? Sau poate Agamemnon voiește
 Să-și vază doar copila?“ Iar pe-alții i-auziază:
 „Prin sfântă jertf' adusă zeii-acestui plaiu,
 „Părinții vor de nuntă să-și pregătească fata.
 „Dar ginerele cine-i?“—Ci, haide! să fii gata
 Cu coșurile sfinte. Cunună să-ți așezi
 Pe cap. Iar—Menealos!—tu de ospăț să vezi.
 De flaut sune casa, de joc și chiotire,
 Că pentru fată astăzi e zi de fericire.

Agamemnon

Îți mulțumesc. Hai, intră în cort. Când ne 'nsoțește
 Norocul, ori ce lucru cu bine se sfârșește.

(Trimisul intră în cort).

Vai! ce să zic? De unde să 'ncep, sărman de mine?
 În ce încurcătură vâratu-m'ai, destine!
 Vr'un zeu mi-o fi 'ntins cursa aceasta, mai șireată
 Ca tot ce născocit-am cu mintea eu vr'odată.

(Pausă)

Ce fericiți sunt, Doamne, născuții din popor!
 Ei pot să plângă liberi, să-și spună păsul lor.
 Cu cei mari nu-i tot astfel, lor nu le șade bine.
 Mândria toată viața în lanțul ei ne ține,
 Și robi suntem mulțimii. Roșesc a lăcrămă,
 Și mi-e rușine lăcrămi din ochi a nu vărsă,
 Când a căzut pe capu-mi o astfel de urgie.

(Plânge)

Dar cum să dau eu față acum cu-a mea soție?
 Vai! ce să-i zic! În ochi-i să cat voiu fi în stare?
 Ea vine nechemată, umplându-mi și mai tare
 Paharul suferinței.—Altfel... e 'ndreptățită
 Venirea ei! Ea știe, că fata și-o mărită,—
 Odorul scump din casă că și-l înstrăinează.
 Ce om fără de suflet ea are să mă crează!..
 Și când gândesc la fată!.. Dar pentru ce-i zic fată,
 Sărmana, când cu Pluto de-acum e măritată?..
 Ce milă mi-e de dânsa! Prin vine-mi trec fiori.
 Par'c'o aud: „Cum, tată!—voești să mă omori?
 „Aceasta-ți este nunta ce-ai zis că prăznuești
 „Aiei cu toți aceia pe care tu-i iubești?“
 Orest va plânge și el, micuțul, după ea!
 Și ce spun a lui lacrimi, va ști inima mea,
 De și el nu vorbește.... O! Paris m'a pierdut,
 Răpind, vai, pe Elena. El, toate, le-a făcut!

Corul.

A regelui durere, cu toate că-s străină,
 M'a 'nduioșat... De milă simt inima mea plină.

Menelau.

O, frate mult iubite, dă-mi mâna să ți-o strâng.

Agamemnon.

Aci e. Tu învins-ai, iar soarta mea-i să plâng.

Menelau.

Îți jur pe răposatul bunic al meu și-al tău,
 Pe Pelops! și pe-al nostru părinte, pe Atreu,
 Că drept acum și sincer voiu spune ce gândesc.
 Nimic, un singur cuget, nu am să-ți tănuiesc:
 Când lacrimi adineaori în ochi-ți am zărit,
 Să lacrămez de milă-ți și mie mi-a venit.
 Schimbatu-mi-am părerea de mai 'nainte.... Rău
 La ce să-ți fac? D'un cuget cu tine sunt și eu:
 Să nu-ți jertfești copila, venii a te ruga;
 Nu pune fericirea-mi mai sus decât pe-a ta.
 Căci nu-i drept tu să suferi, iar mie să-mi priească,
 Al tău neam să se piardă și-al meu să înflorească...
 Adică — ce-mi lipsește? Nu pot eu, de voiesc,
 Soție — mai de seamă chiar — alta să-mi gădesc?...
 Cum?... Să jertfesc un frate, mai scump ca lumea toată?..
 De ce? — Pentru Elena?.. Un bun pentru-o stricată? --
 Eram nebun. Acuma pricep eu — cu fiori —
 Ce va să zică: singur copilul să-ți omori...
 M'a 'nduioșat și dânsa, nenorocita fată,
 Că și ea mi-este rudă. S'o văd sacrificată
 De dragul casei mele? Dar ce-are de 'mpărțit
 Copila-ți cu Elena?... Dă drumul negreșit
 Din port spre casă oastei, și lacrimi nu vărsă,
 Căci plânsu-ți și pe mine mă face-a lacrămă.

(Plânge).

De am, după oracol, vr'un drept în ce-ți privește
 Copila, ție dreptu-mi ți-l dăruiesc frățeste.
 La planurile mele cumplete-am renunțat,
 Urmând povața minții și 'ndemnul ce mi-a dat
 Iubirea mea de frate. Așa-s cei buni la fire:
 Spre calea dreaptă lezne se 'ntorc din rătăcire.

Corul.

Ca Tantalus vorbit-ai, ca al lui Joe fiu!
 Străbunilor necinste tu nu vei face, știi.

Agamemnon.

Iți mulțumesc, o frate, că — fără să m'aștept —
Așa frumos acuma vorbitu-mi-ai și drept.
În lume două pricini aprind pe frați la ceartă :
Amoru-i una, alta : ambiția deșertă.
Și-o astfel de frăție și pentru unu-i rea
Și pentru altul... Însă, de-oiu vreă, de nu voiu vreă,
Silit eu astăzi fi-voiu ca să-mi omor copila.

Menelau.

Cum? Cine-ți poate cere aceasta cu de-a sila?

Agamemnon.

Întreaga oaste greacă aicea adunată.

Menelau

Ba nu, de-ți vei trimite acasă fiica 'ndată.

Agamemnon.

Pe-ascuns — ar merge. Însă — e chip să n'afle nime?

Menelau.

Ș'apoi? Să nu-ți mai pese atâta de mulțime.

Agamemnon.

Dar Calchas le va spune oracolul și lor.

Menelau.

Atunci — să moară Calchas întâi. E prea ușor.

Agamemnon.

Soiu rău și-auguri-aceștia! Ce neam ambițios!

Menelau.

Netrebnici! Cui pe lume adus-au vr'un folos?

Agamemnon.

Mi-e teamă și de altul. Tu — poate — bănuiești.

Menelau.

De unde, dacă nu-mi spui la cine te gândești.

Agamemnon.

De-a lui Sisif odraslă e vorba. — Știe toate.

Menelau.

Cum, Odiseu? Să cerce a ne strică — se poate?

Agamemnon.

Viclean e, și pe partea mulțimii stă mereu.

Menelau.

O boală: râvna cinstei, îl chinuește rău.

Agamemnon.

Acum — să ți-l închipui printre Eleni umblând,
Oracolul lui Calchas mulțimii explicând,
Spunând cum eu promis-am că fiica-mi voiu jertfi,
Iar azi îmi calc cuvântul... Pe Greci va răsvrăți,
Ca să ne curme viața, și-a mea și pe a ta,
Și fiica să-mi jertfească. La Argos de-oiu plecà,
M'or urmări, călcându-mi moșie și cetate,
Și dărâmându-mi ziduri de vechi Ciclopi 'nălțate.
Aceasta va fi partea-mi. Vai! unde ajuns-am azi!
In ce prăpaste zeei făcutu-m'au să caz! —
Ai grije, Menelaos, prin tabără trecând:
Să n'afle Clitemnestra nimica, până când
Lui Pluto pe copilă n'oiu da-o 'n stăpânire.
Să trec, dacă se poate, a mea nenorocire
Cu mai puțină jale, cu lacrimi mai puține.

(Către femeile ce alcătuesc corul).

Păstrați, vă rog, tăcere și voi, femei străine.

(Agamemnon intră în cort. Menelau pleacă spre tabără).

Corul.

Strofă.

Ferice de acel ce soarbe
Din a iubirii cupă sfântă
Cu cumpăt treaz și nu s'avântă
Pe calea patimilor oarbe.
Amor, cu păr de aur creș,
Dă două feluri de săgeți
Din arcu-i: una cu menire
De-a naște 'n inimi fericire;

Și cealaltă cu chemare
 De-a stoarce lacrăme amare.
 P'aceasta, Venus, de la mine
 S'o depărtezi. Plăceri senine
 Tu hărăzește-mi cu 'ndurare.
 Doar pentru-Amorul- dragălaș
 Și blând eu port în piept dorință;
 Dar nu vroiu, nu vroiu cunoștință
 Cu cel sălbatic, pătimaș.

Antistrofă.

Tot omul firea lui își are
 Și alt caracter fiecare.
 Se văd acelea care-s bune! —
 Prin creștere, povățuire,
 Putem sădi în ori ce fire
 De om virtuți și 'nțelepciune. —
 Atunci e omul înțelept,
 Când fala lui e modestia,
 Când își cunoaște datoria.
 Prin astea el câștigă drept
 La glorie ce 'n veci n'apune.
 Bărbatu 'n lupte se agită,
 Mărind cetății strălucirea;
 Femea însă e menită
 Să și cate 'n casă fericirea.

Incheiere.

Din munții Idei mi-ai venit
 O, Paris! unde păstoreai
 Frumoase turme și doineai
 Pe câmp din fluer, mulțumit,
 Cătând cu doinele-ți barbare
 Să 'ntreci pe-Olimpos în cântare. —
 Pe-acolo turmele-ți lăptoase
 Pășteau, când tu judecător
 Intre zeițele frumoase
 Ai fost chemat, și-un aprig dor

In Grecia mi-te-a gonit
Inspre palatu 'mpodobit
Cu fildeș, ca să te 'ndrăgească
Elena și ca s'o 'ndrăgești.
Această ceartă dușmănească
Dintre femeile cerești,
li mână pe Eleni de-acasă
Spre Troia cu atâtea vase.

ACTUL III

(Carul, care adusese pe Clitemnestra și pe Ifigenia, intră încetinel pe scenă, urmat de o ceată de slujitori și slujitoare).

SCENA I

Corul (singur).

Conducătoarea corului.

Cât sunt cei mari de fericiți!
Priviți la Ifigenia
Și la regina, mama sa,
La fiica lui Tindar — priviți!
Ce pompă! câtă strălucire!
In ochii lor ce mulțumire!
Cei mari sunt zei în lume-aici
Pe lângă cei sărmani și mici.

(Privind spre partea din cotro vine carul)

Să stăm, Chalcidienelor,
Să dăm reginei ajutor,
Când jos din caru-i se va dà,
Să nu se 'mpiedece cumva.
Să sprijinim — domol — când vine,
Și pe-a lui Agamemnon fiică
Vestită... Tulburare, frică,
Să nu 'nsuflăm străinelor
Din Argos, noi, femei străine.

Intr'acestea carul a intrat pe scenă și s'a oprit față în față cu cortul lui Agamemnon, — Tăcere solemnă).

SCENA II

Corul. Clitemnestra ^{cu micul Oreste.} Ifigenia.
Slujitori și slujitoare.

Clitemnestra.

(cătrec conducătoarea corului)

Vorbirea-ți călduroasă și binevoitoare,
Semn bun e! Am nădejde că nunta, pentru care
De-acasă cu copila venii în acest loc,
Va fi 'n ceas bun făcută: o nuntă cu noroc! —

(cătrec slujitori)

Luați aceste daruri aduse pentru ea,
Argați! și cu 'ngrijire cărați-le colea
În cort.

(cătrec Ifigenia).

Din car coboară și tu acum, mielușe,
Jos pe pământ punându-ți a tale piciorușe.
Femeilor, în brațe luați-o pe 'ndelete!
Să-mi dea și mie mâna vre-una dintre fete,
Să mă cobor.

(cătrec slujitori).

Naintea cârlanilor voi stați.
Fricoși sunt cail tineri, și neastâmpărați.
Luați și pe copilul acesta, pe Oreste,
Născut din Agamemnon, — căci mic de tot el este.
Dormi, puiul mamei?... Carul te-a sdruncinat pe drum.
Deșteaptă-te, că-i nunta surorii tale-acum.
Cumnatu-ți, ca și tine-i, de neam vestit și mare!
Feciorul zânei Tetis! și-un zeu el însuși pare.

(Dă copilul în mâna femeilor și se coboară din car)

Ifigenie dragă, al mamei scump odor,
Tu stai pe lângă mine, s'arăt străinelor
Ce mamă fericită sunt eu.

(Agamemnon ese din cort)

P'al tău părinte

Salută-l!

SCENA III

Corul. Ifigenia. Clitemnestra. Oreste.
Agamemnon.

Ifigenia

Nu te superi, de ți-oiu luă 'nainte?
Mă duc să-l strâng la pieptu-mi.

Clitemnestra.

O rege prea mărit,
Slăvite Agamemnon! Precum ne-ai poruncit,
Noi iată că venirăm; suntem, cum vezi, de față.

Ifigenia.

Fugind venii, o! tată, să te coprind în brațe.
Ce dor mi-era de tine! că-i timp îndelungat
De când lipsești de-acasă. Să nu fii supărat!

Agamemnon.

Prea bine, scumpă fi că!.. Ah, pentru-al tău părinte
Tu, decât toți copii-mi, iubire mai ferbinte
Avut-ai totdeauna...

Ifigenia.

Ce fericire, tată,
Că dup'atâta vreme azi te mai văz odată!

Agamemnon.

Și eu la fel cu tine mă simt de fericit.

Ifigenia.

Noroc să ai! Ce bine-i, c'aici tu m'ai poftit!

Agamemnon.

E bine? rău e? nu știu, copila mea iubită.

Ifigenia.

Ești fericit, zici; fruntea-ți de nori însă-i umbrită.

Agamemnon.

Cârmuitorii, regii, o grije poartă numa?

Ifigenia.

Să fii al meu doar. Uită-ți d'a tale griji acuma.

Agamemnon.

Da, nu mi-e gându-acuma decât numai la tine.

Ifigenia.

Privirile-ți atuncea de ce nu-s mai senine?

Agamemnon

Nu vezi cât sunt de vesel, în față-ți când privesc?

Ifigenia

Ești vesel? cum?.. când lacrimi din ochi-ți izvor esc?

Agamemnon

Ne despărțim azi iarăși... pe vreme 'ndelungată!

Ifigenia

Pricep și nu prea ceea ce-mi spui, iubite tată.

Agamemnon

Cu cât mai înțeleaptă, cu-atât mă 'nduioșezi.

Ifigenia

Să spun deci la nimicuri, ca să te înseninez.

Agamemnon (în parte)

Vai, nu mai pot ascunde...

(către Ifigenia)

Ori-cum, tot dragă mi-ești.

Ifigenia

Rămâi cu noi acasă. De ce ne părăsești?

Agamemnon

Aș rămâne, dar nu pot. Deaceia sunt mâhnit.

Ifigenia

Perire-ai de pe lume, să piei! războiu cumplit!

Agamemnon

Va pierde 'ntâii pe alții, și m'a pierdut pe mine.

Ifigenia

Ce mult e de când marea în loc aci te ține !

Agamemnon

Și mă oprește încă ceva, ca să pornesc.

Ifigenia

Dar Frigienii, tată, pe unde locuiesc ?

Agamemnon

Pe unde soare Paris de n'ar mai fi zărit !..

Ifigenia

Plecând de-aici, departe ai de călătorit ?

Agamemnon

Ai să te duci departe și tu, prea scumpă fată !

Ifigenia

Ce bucuroasă-aș merge și eu cu tine, tată !

Agamemnon

Drum lung și tu vei face... Te vei gândi la mine ?

Ifigenia

Eu singură ? Nici mama nu va veni cu mine ?

Agamemnon

Nici tata și nici mama. Pleca-vei singurică.

Ifigiena (zâmbind)

La altă casă, tată, mă dai tu, va să zică...

Agamemnon.

Las. Nu-i frumos, ca fată, de-acestea tu să știi.

Ifigenia.

Mergi grabnic, și din Troia biruitor să vii.

Agamemnon.

Mai am aici o jertfă de-adus, copil iubit.

Ifigenia.

Voiu fi și eu de față, să văd ce nu-i oprit ?

Agamemnon.

De apa cea lustrală aproape o să stai.

Ifigenia.

Și cor alcătui-vom în jur d'altar, așa-i ?

Agamemnon (în parte)

Te pismuesc, că toate tu nu le știi, ca mine.

(căt-re Ifigenia)

Dar intră 'n cort acuma. Ești fată, nu-ți stă bine

Să te arăți vederii bărbaților... Doar — stai! —

O sărutare încă și mâna-ți să mi-o dai,

Căci mult timp tu departe de mine ai să fii.

(O îmbrățișează și o sărută)

O! sân frumos, o! față, o! bucle aurii,

Fatală fu Elena și Troia pentru voi!..

Ajunge însă!... Umezi sunt ochi-mi amândoi,

Când brațu-mi te coprinde, — și... lacrimi din ei pică..

Mergi, intră în năuntru!

(Ifigenia intră în cort. Agamemnon se întoarce spre soția sa)

Iar tu, a Ledei fiică,

Mă iartă că sunt astăzi atâta de mâhnit,

Când cu Achile fata voiesc să mi-o mărit.

Frumos e măritișul; dar tristă pentr'un tată

E clipa ce-l departe de-odrasla-i adorată, —

Când scumpa sa copilă, cu atâtea griji crescută,

La altă casă pleacă. —

Clitemnestra.

Așa nepricepută

Eu nu sânt doar'. — Mă crede, când fiica-mi va plecă

De cântece 'nsoțită: și eu vciu lăcrămă!

Așa-i umana fire. Dar timpul potolește

Durerile. — Pe mire îl știu cum se numește;

Să-mi spui de ce neam este și de pe unde-anume?

Agamemnon.

Asop avù o fiică, Egina după nume.

Clitemnestra.

Pe-aceasta a luat-o vr'un zeu, sau muritor?

Agamemnon.

Chiar Joe, și pe Eiac l-avù moștenitor.

Clitemnestra.

Ear pe acesta cine l-a moștenit?

Agamemnon.

Care-a luat de soață pe fiica lui Nereu.

Clitemnestra.

Cu voia lui? ori fără de voie a luat-o?

Agamemnon.

I-a juruit-o Joe, și chiar Nereu i-a dat-o.

Clitemnestra.

Și nunta 'n fundul mării le-a fost, sau pe pământ?

Agamemnon.

In a lui Chiron casă, pe Pelionul sfânt.

Clitemnestra.

Pe unde spun că este-a Centaurilor țară?

Agamemnon.

Acolo zeii nunta lui Peleus serbară.

Clitemnestra.

Pe-Achile oare tatăl sau mama-i l-a crescut?

Agamemnon.

Ba pe 'nțeleptul Chiron de dascăl l-a avut.

Clitemnestra.

Bun dascăl, și cu minte acela ce i-l dete!

Agamemnon.

Astfel de om e soțul iubitei tale fete.

Clitemnestra.

Rău nu-i, pe cât se vede. Dar unde locuște?

Agamemnon.

Lâng' Apidan, în țara ce Ftia se numește.

Clitemnestra.

Pe-a noastră fiică-acolo va duce-o, 'n țara lui?

Agamemnon.

A hotărî aceasta e dreptul soțului.

Clitemnestra.

Noroc numai să aibă!... Și nunta când va fi?

Agamemnon.

Pe ceruri luna plină cu plin când va eși.

Clitemnestra.

Dar jertfa cea de nuntă, zeiței, s'a adus?

Agamemnon.

S'aduc Dianei jertfă, chiar azi, în gând mi-am pus.

Clitemnestra.

Prea bine. Și pe urmă — ospăț are să fie?

Agamemnon.

Când am sfârșit cu jertfa de zei cerută mie.

Clitemnestra.

Femeile în ce loc să ospăteze oare?

Agamemnon.

Pe mândrele corăbii grecești, aici, pe mare.

Clitemnestra.

La trebuință — merge! să iasă numai bine!

Agamemnon.

Tu, știi ce însă, dragă?.. Ascultă-mă pe mine.

Clitemnestra.

Ei, ce e? Sunt deprinsă ca să te-ascult. Vorbește.

Agamemnon

Eu am să fiu aicea, când mirele sosește —

Clitemnestra. (întrerupându-l).

Să faci, vrei, tu — aceea ce datoria mea e?

Agamemnon.

Ii dau eu fata 'n fața oștirilor danae.

Clitemnestra.

Și eu să plec?... Cum?... unde vrei să mă depărtezi?

Agamemnon.

De celelalte fete acasă tu să vezi.

Clitemnestra.

Să-mi părăsesc copila? Dar torța cine-i ține?

Agamemnon.

Ii voiù țineà eu torța, la nunți cum se cuvine.

Clitemnestra.

Că nu e obiceiul așa, nu te gândești?

Agamemnon.

Prin tabără tu nu e frumos să zăbovești.

Clitemnestra.

Dar e frumos pe-o fată chiar mama-i s'o mărite.

Agamemnon.

Și celelalte-acasă să șeadă nepăzite?

Clitemnestra.

Cu-a lui odăi, palatul, nu le păzește oare?

Agamemnon.

Ascultă...

Clitemnestra (cu mânie)

Nu! pe zeea în Argos domnitoare!

Mergi, fă pe-afară totul; dar dreptul meu e 'n casă
Să fac ce se cuvine, când fiica-mi e mireasă.

(Intră repede în cort)

Agamemnon (singur)

Vai! mi-s'a dus nădejdea! zădarnic m'am trudit
Să-mi văd de-aici soția urnită. S'a sfârșit!

Cu viclenie umblu, minciuni eu născocesc,
 P'acei ce-mi sunt pe lume mai scumpi să-i amăgesc;
 Dar sunt învins într'una! — Mă duc totuși să cat
 Pe Calchas, proorocul, — să-i mai cerșesc vr'un sfat
 În ce privește jalea Eladei și-acel dar
 Atât de scump Dianei, iar mie-atât de-amar! —
 Bărbatul, de soție femeie ascultătoare
 Să-și iee; ori — mai bine să nu se mai însoare!

(Pleacă spre tabără)

Corul.

Strofă.

Va merge deci plutind pe valuri
 Oștirea greacă înarmată
 Spre râul Simois cu maluri
 De flori, cu unde cristaline,
 Spre-a lui Apolo vale șeasă,
 Spre Troia care 'n zări se pierde,
 Pe unde vântului își lasă
 Bălaiul păr să i-l desmerde
 Casandra, juna 'ncoronată
 Cu Țauri verzi, când daru-i vine
 Din cer, de profeții divine.

Antistrofă.

Și-acolo, sus, vor stă Troienii
 Pe zidurile întărite,
 Când arată-se-vor Elenii
 Cu vase largi frumos cioplite,
 Cu lănci și pavăze lucioase,
 Spre râul Simois, pe mare,
 Înaintând cu nerăbdare:
 Ca pe Elena cea frumoasă, —
 Pe sora Dioscurilor,
 A gemenilor de pe cer, —
 Prin crunt războiu, cu lănci de fer,
 Cu pavăze nenumărate,

S'o ia 'napoi în țara lor
Din mândra lui Priam cetate.

Incheiere.

Cu oști și arme numeroase
Cetatea au s'o împresoare,
Și turnurile să-i doboare.
De săbiile lor tăioase
Jos capetele vor sbură,
Și Troia se va dărâma.
Și plânge-vor, ca niciodată,
Ai lui Priam copii, soție,
Și însăși a lui Joe fată,
Elena chiar, cu duiosie
Plângând se va căi cumplit
Că soțul și l-a părăsit.

Să nu am parte 'n viața mea
Nici eu, nici strănepoții mei,
De soarta care va cădea
P'ale Troianilor femei
Și p'ale lor sarmene fete.
Șezând la tors, vor cuvânta
Cu lacrimi: „Cine, cine oare, —
«Târându-mă de mândre plete, —
„Mă va răpi fără 'ndurare
»Din țara mea, azi ruinată?...“

Și-acestea tu pe toate, fătă
A lebedei cu lungul gât,
Eleno, tu le-ai săvârșit!
E vorba oare adevărată,
Că Joe însuși ți-ar fi dat
Pe lume ție zemislire,
In chip de lebadă 'ntrupat?
Ori este numai plăzmuire,
Poveste de poeți scornită,
De el prin lume răspândită?...

SCENA IV

Achile și mai pe urmă Clitemnestra. Corul.

Achile.

(Venind dinspre tabără și adresându-se corului)

Mai marele oștirii elene 'n ce loc este?
 Hei! care o să-i dee dintre slujbași de veste,
 La ușe că-l așteaptă al lui Peleu fecior?
 Căci nu e ori-și-care la fel de răbdător
 Din câți adastă-aicea vânt bun pentru plecat:
 Cei ne'nsurați locașul pustiu și-l-au lăsat;
 Nevast' acasă alții lăsat-au și copii.
 Așa foc coprinsese pe-ai țării noastre fii
 Pentru războiu-acesta. Părea că este pus
 De cei de sus la cale! — Dar ceea ce-am de spus,
 Și sunt în drept a spune, voi spune. Ca și mine,
 De-or vrea, vorbească ș'alții. Tot omul pentru sine.
 Lăsând al țării mele pământ și p'al meu tată,
 Azi stau lângă strâmtoarea Eurip, necercetată
 Decât de slabe vânturi — și-abia mai potolesc
 Pe Mirmidoni, ce astfel într'una mă 'ntețesc:
 „Ei, ce mai spui, Achile? La Troia când plecăm?
 „Ne du, dacă-i să mergem! De nu, să nu mai stăm.
 „Acasă dă-ne drumul! Ori mult ne-or mai ținea
 „Atrizii șovăelnici degeaba 'n loc așa?“

Clitemnestra (eșind din cort).

O fiu al Nereidei! vorbind te-am auzit
 De-aici din cort, și iată: eșii numai decât.

Achile.

Ah, sfântă sfiiciune!

(În parte).

Femeea 'ncântătoare,

Ce-o văd în față-mi, cine-i? Ce aer nobil are!

Clitemnestra.

Nu mă cunoști, vezi bine! E 'ntâi, când mă 'ntâlnești.
 Te laud, — modestia văzând cât o cinstești.

Achile.

Dar cine ești? și-aicea tu ce-ai venit să cați,
Femei, 'ntre oștenii cu scuturi înarmați?

Clitemnestra.

Stăpânul Agamenon îmi este soț, — mă chiamă
Pe nume Clitemnestra, — și Leda mi-a fost mamă.

Achile.

Vezi, ce frumos răspuns-ai, în vorbe-așa puține.

(În parte).

Dar cu femeii de vorbă să stau — nu-mi șade bine.

(Vreă să plece)

Clitemnestra.

Ce? pleci?.. Ia adu mâna-ți în mână-mi, drept urare
De bine pentru nuntă. De ce așa zor mare?

(Îi întinde mâna).

Achile.

Cum? eu să-ți dau, zici, mâna?.. M'aș teme, și-o spun drept
De regele-Agamemnon, s'ating ce nu am drept.

Clitemnestra.

O, fiu al zânei Tetis! să poate drept să n'ai,
Când pe a mea copilă de soață tu o iai?..

Achile.

De soață, eu? copila-ți?.. Mă ține mut în loc
Mirarea!.. O greșeală, cum văd, e la mijloc.

Clitemnestra (zâmbind)

O cunoștință nouă când vine și-ți vorbește
De 'nsurătoare, ce vrei?... ești rușinos, firește!

Achile.

Dar n'am cerut, femeie, nicicând eu pe-a ta fiică,
Nici vr'un Atrid de-aceasta nu mi-a vorbit nimică.

Clitemnestra.

Ciudat!.. Cu drept, atuncea, te-a prins așa mirare;
Dar vorbele-ți pe mine mă miră și mai tare.

Achile.

Să cercetăm : enigma și eu vreau s'o dezleg.
Vre-o intrigă-i la mijloc, pe cât pot să 'nțeleg.

Clitemnestra.

Grozavă amăgire! Vorbeam de-o nuntă care
E doar o plăzmuire. Vai, ce rușine mare!

Achile.

Să-și râdă oarecine de noi va fi voit!
Să nu-ți mai pese însă de-aceasta: s'a sfârșit.

Clitemnestra.

Rămas bun deci! In ochi-ți eu nu mai pot cătă,
Căci trec de mincinoasă vicleană 'n fața ta.

(Vrea să plece)

Achile.

Rămâi și tu cu bine din partea mea! căci eu
Mă duc să cat aicea, în cort, pe soțul tău.

(Vrea să intre în cort, dar la intrare se întâlnește cu Bătrânul,
servitorul lui Agamemnon).

SCENA V

Bătrânul și cei de mai nainte.

Bătrânul (din ușa cortului)

Născutule din Tetis, copil dumnezeesc!
Și tu, a Ledei fiică! stați, am să vă vorbesc!

Achile.

Pe cine-aud grăindu-mi cu voce-așa 'ngrozită?

Bătrânul

P'un sclav, ce nu se poate fălă cu-a sa ursită.

Achile.

Slujbaș de-ai mei tu nu ești; cu mine ce vrei dar?

Bătrânul (arătând spre Clitemnestra)

Al ei sunt, dat ca zestre de tatăl ei Tindar.

Achile.

Și ce dorești? în cale de mă opriși. Vorbește!

Bătrânul (uitându-se cu băgare de seamă prin prejur)

Afară de voi nimeni pe-aici nu se găsește?

Ackile.

Nu-i nimeni. Eși din cortul regal. Suntem doar noi..

Bătrânul (ieșind pe scenă).

Destin și prevedere!.. să-i scapi pe cei ce vroi,

Achile.

Vr'un rău ne prevestește, cum văd, vorbirea ta.

Clitemnestra.

Pe-această mână! spune, de ai de spus ceva!

Bătrânul.

La casa-ți și la tine cât ții, doar ți-e știut.

Clitemnestra.

Ca slugă veche, bună, ești mie cunoscut.

Bătrânul.

Drept zestre Agamemnon cu tine m'a primit.

Clitemnestra.

Și 'n Argos cu credință mereu tu m'ai slujit.

Bătrânul.

Așa-i. Mai cu credință decât pe soțul tău.

Clitemnestra.

Dar haide, spune-odată! De ce ne-amâni mereu?

Bătrânul.

Ca să-ți omoare fata vreà chiar al ei părinte.

Clitemnestra.

Cum? Vorba-ți mă 'ngrozește! Nu ești întreg la minte?

Bătrânul.

El însuși va străpunge cu spada albu-i gât.

Clitemnestra.

Amar de mine! Soțu-mi atunci a 'nnebunit!

Bătrânul.

E 'n minți, dar nu și față cu fiica și nevasta.

Clitemnestra.

De unde? Ce duh negru l-o fi 'ndemnat la asta?

Bătrânul.

Oracolul!.. să poată porni a noastră arănată.

Clitemnestra.

Cum? unde?.. Vai de mine și de sărmana fată!

Bătrânul.

La Troia! pe Elena bărbatu-i să și-o iă...

Clitemnestra.

Și-a mea copilă viața să-și piarză pentru ea?

Bătrânul.

Știi tot acum. Diane pe-altar va fi jertfită.

Clitemnestra.

Iar nunta, pentru care de-acasă fui poftită...?

Bătrânul.

Momeli! să vii, copila sperând a-ți mărită.

Clitemnestra.

Veniși să mori deci, fată! și tu și mama ta!

Bătrânul.

Grozav e, ce voiește Agamemnon să facă!

Clitemnestra.

Sfârșitu-s'a cu mine! Vai, plânsul mă înneacă!

Bătrânul.

Plângi! plângi!... Să-ți pierzi copilul: mai mare foc se poate?

Clitemnestra.

Și 'n ce chip tu, bătrâne, aflași acestea toate?

Bătrânul.

El azi prin mine-o nouă scrisoare-ți trimesese.

Clitemnestra.

S'aduc, să n'aduc fata la moarte?... Ce-mi scrisese ?

Bătrânul.

Să n'o aduci. Pe-atuncea mai drept el judecă.

Clitemnestra.

Și pentru ce la mine tu n'ai venit cu ea ?

Bătrânul.

E Menelau de vină. Mi-a smuls-o făr' să vreu.

Clitemnestra (lui Achile)

Auzi și tu acestea, fecior al lui Peleu ?

Achile.

Aud nenorocirea-ți și — nu te voiu lăsa.

Clitemnestra.

Să moară, când venise spre-a fi mireasa ta!

Achile

Rănit e și-al meu suflet de-această cutezare!

Clitemnestra.

(Căzând în genunchi înaintea lui Achile)

Vezi, nu roșesc — privește! — eu, simplă muritoare,

Să 'ngenunchiu umilită 'naintea ta, divine!

La ce să fiu azi mândră? la ce?.. și pentru cine

Se cade tot pe lume să fac ce-mi stă 'n puțință,

De nu pentru copila-mi?... O, ai bunăvoință!

Ajută-mă, slăvite! Și ajută, nu lăsa

P'aceea ce-adineaori eră mireasa ta.

A fost, e drept, doar vorbă... Fii totuși îndurat,

Căci pentru tine dânsa de-a-asa a plecat,

Cunună pentru tine am pus pe fruntea ei,

Și-acuma — la peire aici o adusei!..

Și-a ta va fi rușinea, de n'o vei apăra!

Deși nu ți-e mireasă, mulțimea te numea

Al ei logodnic însă !.. S'o scapi, nenorocita !
 Te rog, pe mâna-ți dreaptă, pe mama ta, slăvita !
 Ai milă !.. Al tău nume ne-aduse la peire,
 Prin el deci se cuvine s'aflăm și mântuire,
 Pe nimeni n'am. Altarul, la care — pe pământ —
 Scăpare pot să caut, genunchii tei îmi sunt...
 A soțului meu planuri acum ți-s cunoscute.
 Eu sunt... doar o femeie, în fața-atâtor sute,
 Atâtor mii de oameni cu gând rău voitor —
 În stare-a face însă și binele, când vor. —
 Cutezi să 'ntinzi asupra-mi al tău braț de-apărare ?
 Atunci — scăpă-vom ! Altfel — chip nu e de scăpare !

Corul.

Ce dragoste hrănește în piept o mamă, biata !
 Și cum, pentru copilu-i, să facă tot e gata !

Achile.

Cuvintele-ți mișcat-au adânc a mea ființă.
 Mâhnit sunt totdeauna, când văd în suferință
 Pe alții; și mă bucur, când alți-s fericiți.
 Iar oamenii cu astfel de fire dăruiți
 Urmează 'n toate calea înțelepciunii drepte.
 Adeseori ne place a minții înțelepte
 Și sincere povețe uitării să le dăm;
 Dar uneori e bine de ele s'ascultăm.
 Crescându mă 'nțeleptul Chiron în casa sa,
 Am inimă deschisă. De-Atrizi voiu ascultă,
 Când bine cârmui-vor; când nu, nici vroiu să știu !
 Voiesc și-aici și 'n Troia neatârnat să fiu
 Și după plac cu spada-mi pe Marte să l cinstesc.
 Deci tu, pe care astfel ai tăi te amăresc,
 Să știi că multă milă ai deșteptat în mine !
 Și tot ce poate-un tânăr, voiu face pentru tine,
 Ca să te apăr. — Fiica-ți, o oră mai 'nainte
 Mireasa mea numită, nicicând de-al ei părinte
 Jertfită n'o să fie ! Drept mijloc nimenea
 La uneltiri de-acestea eu nu vroiu să mă iă.
 Căci numele meu, par'că, ucide pe-a ta fiică;

Deși nu eî securea spre dâna o rîdică.
 Al tău soț, Agamemnon, e singur vinovat,
 Dar totuși și-al meu nume ar rămînea pătat,
 Când sub cuvînt c'acei cu ruine se mărită
 Ar trebui să moră de-o moarte-așa cumplită,
 Nenorocita fată!

Așa 'nspăimîntător

Ei să mă necinstească! Par'că vr'un făcător
 De rele mi-ar fi tată, iar nici-decum Peleu!
 Mai laș ca toți Elenii, un nimeni aș fi eu
 Iar Menelau om vrednic, de-aș stă în nemișcare,
 Când soțul tău își face unealtă de 'njunghiare
 P'ascuns dintr'al meu nume!..

Nu, pe Neieii, ce-a dat

Viață mamei mele, și-o jur c'al tău bărbat
 N'o să-ți atingă fata cu mâna-i — viu cât sînt, —
 Ba nici c'un vîrf de deget măcar al ei veșînânt!
 Ori Sipilos atuncea, acest barbar locaș,
 Unde-au trăit Atrizii, ajunge-va oraș
 Vestit în toată țara, pe când de-al Ftiei nume
 Ca mîne n'o să fie nici pomenire 'n lume!

Amare și lui Calchas, augurul, îi vor fi

Libațiile, orzul, ce azi va oferi!..

Căci — ce-i augurul oare? Un om, ce născocoște
 Minciuni, iar adevărul mai rar când îl ghicește.

Dacă l ghicește, bine!... nu? — lumea-i uitătoare. — *)

O să decidă spada-mi!.. Nainte de plecare

Am s'o înfig în pieptul aceluia ce va pune

Pe-a ta copilă mâna!. Căzuși cu rugăciune,

Ca unui zeu, nainte-mi. De și nu sunt, dar știu

Că pentru tine astăzi un zeu eu am să fiu.

*) Partea ce urmează aci din cuvîntarea lui Achile, în câteva versuri ale textului grecesc, fiind în contrazicere totală cu caracterul acestui erou, așa cum l-a zugrăvit Euripide în restul dramei sale, și considerându-se de unii critici ca adaos posterior, am omis-o.

Corul.

De tine demn e graiu-ți, o! fiu al lui Peleu!
Cum și de sfânta-ți mamă născută din Nereu.

Clitemnestra.

O! cum să mi-te laud, nici prea cu prisosință,
Dar nici cu prea mult cumpăt, a ta bunăvoiriță
S'o pierd?.. Din partea celor ciștiți e rău privită
Chiar lauda, când trece măsura cuvenită.
Rușine mi-e 'nainte-ți ca să mă plâng d'un rău,
Care-i străin de tine și e numai al meu;
Dar e frumos s'ajute pe cei fără putere
Cel tare, chiar când este străin de-a lor durere.
O, 'ndurate, căci soarta-mi e vrednică de milă!..
Întâi aveam nădejde să iai pe-a mea copilă.
Nădejdea-aceasta însă deșartă s'a vădit. —
Dar moartea fiicei mele somn rău va fi 'n sfârșit
Și pentru nunta care te-așteaptă 'n viitor.
A 'nlătură deci semnul sinistru ești dator. —
Frumos tu început-ai! și bine-ai încheiat!
Să vrei din suflet, numai, și fiica-mi a scăpat.
Voești și ea să vie aci și 'ngenuncheată
În brațe să-ți coprinză 'ngenunchii? Pentru-o fată
Deși nu se cuvine aceasta, va veni —
C'o nobilă sfială. — Sau pot nădăjdui
Și fără de aceasta că mă vei ascultă?

Achile.

E vrednică de cinste sfiala-i. N'o chemă.

Clitemnestra.

Rușinea nu-i la locu-i nici dânsa câte-odată

Achile.

Să nu aduci, femeie, nainte mea pe fată,
Că-i rea de gură lumea! O numeroas' oștire,
Când n'are altă treabă, scornește cu 'nlesnire
Cuvinte hulitoare. Și-apoi — la ce să-mi vie?
Mă roagă, nu mă roagă: tot una mi-este mie,
A voastră mântuire e singura-mi dorință,

h93.782

S'o știi! Cel ce-ți vorbește, nu cată să te mință.
De moarte să am parte, de vreau a te 'nșelă!
Și să trăesc doar dacă copila-ți voi scăpă.

Clitemnestra.

Să ai noroc, tu, scutul acelor ce nu-l au!

Achile.

Spre-a isbuti mai lesne, un sfat voesc să-ți dau.

Clitemnestra.

Vorbește. Ascultă-voiu de sfaturile tale.

Achile.

Pe soțul tău îndeamnă-l să iee altă cale.

Clitemnestra.

Netrebnic, de oștire el are-o frică mare.

Achile.

Cuvinte prin cuvinte nu pot fi 'nvinse oare?

Clitemnestra.

Nădejde nu am multă, dar totuși voi cercă.
Deci, ce să fac? vorbește.

Achile.

Intâi îl vei rugă
Să nu-și ucidă fiica... De nu vreă, vii la mine.
Iar dacă te ascultă — atunci cu-atât mai bine;
De brațu-mi n'ai nevoie. Copila ți-a scăpat,
Și n'o s'ajung la ceartă nici eu cu-al tău bărbat,
Nici obștea n'o să-mi afle vre-o vină, dacă pot
Cu mintea — nu cu spada — la căpătâiu s'o scot.
Mai mare mulțumirea va fi și pentru tine
Când fără ajutoru-mi eși-vor toate bine.

Clitemnestra.

O, ce 'nțelepte vorbe! Al tău sfat îl primesc.
Dar dacă n'oiu ajunge la ceea ce doresc,
Pe unde mai putea-voiu să dau de tine oare?—
În ce loc am să caut al tău braț de-apărare?

Achile.

Ca paznic treaz, eu însu-mi vegheà-voiu cu 'ngrijire,
Să nu fii nevoită să cauți prin oștire,
Și-a tatălui tău casă s'o necinstești.—Păcat,
Al lui Tindar bun nume s'ajungă defăimat,
Când el atât de mare printre Eleni erà.

Clitemnestra.

Prea bine. Poruncește: eu te voi ascultà.
Și, zei de sunt,—om vrednic!—tu fericit vei fi;
De nu, atunci... pe lume la ce ne-am mai trudi?
(Clitemnestra intră în cort. Achile pleacă spre tabără)

*Corul.**Strofă.*

Ce vesel cântul răsună
Din flautul de Libia,
Din lira ce-ți dă îndemn la joc,
Din tresfia cu glas de foc,
Peleu când nunta și-o serbà!
Când muzele cu păr frumos
Pe 'naltul Pelion sosite
L'al zeilor ospăț voios,
Făceau pământul de vuià
De-a lor sandale aurite! . . .
Ele veniseră cu-alaiu,
Prin cântece, prin joc, aci
Pe Tetis a sărbători
Și pe-al lui Eiacos fecior,
În codrii Pelionului,
Pe al Centaurilor plaiu,—
Și Ganimed, vestit odor
Al lui Dardan din Frigia,
Și scump lui Joe marelui,
Prin cupe d'aur cum turnà
Nectarul cel spumegător!
Pe când pe malul nisipos
Cincizeci de Nereide 'n cor
Jucau al nunții danț frumos.

Antistrofă.

Centaurii infricoşați,
 Pe jumătate cai, armați
 Cu lănci, cu brad încoronați—
 Veniseră și ei grămadă
 L'al zeilor ospaț, să șeadă
 Lâng'a lui Bachus cupă plină.
 Și-au cuvântat din graiu, strigând
 „O, fiica lui Nereu, divină!
 „Ascultă! . . . Ucenicul blând
 „Al muselor, Chiron, ce știe
 „Ce-a fost și cele ce-au să fie,
 „A zis că ai să naști curând
 „Un fiu—Tesaliei lumină,—
 „Ce-odată, cu-ai săi luptători,—
 „Cu Mirmidōnii purtători
 „De pavăze nebiruite,
 „De mândre suliți,—foc va dà
 „Cetății lui Priam vestite.
 „Pe trupul său el va purtă
 „Armură de-aur scump, lucrată
 „De faurul Vulcan și dată
 „De Tetis lui, de mama sa.“—
 Așa a fost de zei cândva
 Serbată nunta lui Peleu
 Cu dalba fiică-a lui Nereu.

Încheiere

Iar ție Grecii au să-ți pună
 Pe cap, copilă, o cunună,
 Ca la juninca cea bălțată
 Ce vine dela munți, curată,
 De prin întunecoase văi.
 Și-or sângeră grumajii tăi,
 Deși crescută tu nu ești
 La glas de fluier de păstor,
 În strigătele ciobănești, —

Ci-o mamă te-a crescut cu dor
S'ajungî mireasa unuia
Din Inachizi. — Cum ar putea
Virtutea azi și modestia
Putere să mai aibă oare,
Când lumea geme sub domnia
Fărădelegii? — când călcate
Virtuțile sunt în picioare,
Și dreptu 'nvins de nedreptate? —
Când oamenii, spre-a s'apără
De-a zeilor înverșunare,
Să se unească nu-s în stare?

ACTUL IV.

SCENA I.

Corul. Clitemnestra. Mai pe urmă Agamemnon și
— Ifigenia.

Clitemnestra.

Eșii din cort afară, să cat pe-al meu bărbat.
Pe unde-o fi? E vreme de când el a plecat.
Sărmana mea copilă!.. Ea plânge-acum mereu,
Vărsând potop de lacrimi și suspinând din greu,
Că știe, al ei tată ce soartă-i pregătește. —
Dar despre Agamemnon vorbiam, și el sosește, —
Din drum, înoace, — iată-l — spre mine se abate. —
Am să-i arăt îndată, ce fapte neiertate
Urzește împotriva chiar a lor săi copii.

Agamemnon.

O, fiica Ledei! tocmai la timp eu te găsii
Aci, făr' de copilă. — Să-ți spun am multe ție,
Ce nu se cade unei logodnice să știe.

Clitemnestra.

De ce -- la timp? Ce noimă aceste vorbe au ?

Agamemnon.

Să chemi din cort copila, cu mine ca s'o iau,
Căci apa-i pregătită, precum și orzul sfânt
Ce 'n flacări aruncă-vom. Și pregătite sunt
Și dalbele junince, ce astăzi — înainte
De nuntă — înroși-vor altarul zeei sfinte
Cu tânărul lor sânge.

Clitemnestra.

Din graiu, frumos vorbești;
Dar nu-î tot astfel ceea ce 'n taină făptuești.

(Intorcându-se spre ușa deschisă a cortului)

Copilă dragă, vino! — Tu știi acuma bine
Ce planuri al tău tată urzește. Ia cu tine
Din cort și adu 'n brațe și pe micuțu-Oreste.

(Ifigenia ese din cort cu micul Oreste în brațe)

De față stă copila: ascultătoare este.
Voiu spune celelalte eu însă-mi pentru ea,
Precum și pentru mine.

Agamemnon (apropiindu-se de Ifigenia)

De ce plângi, fiica mea,
Și 'n loc să fii voioasă, ții ochii în pământ?
De ce-ți ascunzi tu fața de mine sub veșmânt?

Clitemnestra.

De unde să 'ncep oare să-mi spun cumplitul foc?
Căci toate: — începutul, sfârșit ca și mijloc —
Năvală-mi dau, să fie rostite deodată!

Agamemnon (cu mirare prefăcută)

Dar ce-i, de-aveți privirea așa de 'ntunecată,
Și-un aer — amândouă — așa de turburat?

Clitemnestra.

Să 'ntreb ceva: răspunde-mi, bărbate,-adevărat!

Agamemnon.

Intrebă. Ce nevoie ca să mă pregătești?

Clitemnestra.

Pe-a noastră fiic' așa e că umbli s'o jertfești?

Agamemnon.

Vai!... crudă bănuială!... De unde ți-a venit?...

Clitemnestra.

Fii calm, și la 'ntrebare răspunde-mi lămurit.

Agamemnon.

De lucruri chibzuite mă 'ntreabă, și-ți răspunz.

Clitemnestra.

Eu nu 'ntreb d'alte lucruri, deci — nu-mi da alt răspuns.

Agamemnon (oftând)

O, nencroc! O! geniu al meu!

Clitemnestra.

Ș'al meu, ș'al ei!

E unul nenorocul, nenorociți sunt trei!

Agamemnon (reculegându-se din nou)

De ce-aveți să vă plângeți?

Clitemnestra.

Chiar tu-mi faci întrebare?

O! chibzuința asta nechibzuită-mi pare!

Agamemnon (la o parte)

Vai! sunt pierdut! Secretu-mi pe față este dat!

(oftează).

Clitemnestra.

Ce uneltiri țesut-ai, știu totul! am aflat!

Tăcerea ta și-aceate suspine, ele chiar

Te dau pe față. Nu mai vorbi deci în zadar.

Agamemnon.

Da, iacă, tac... Așa e... De ce nerușinare

La nenoroc s'adaog, minciuni spunându-ți oare?

Clitemnestra.

Ascultă. Vreau pe față să-ți spun tot ce gândesc.

De vorbe ne'nțelese eu n'am să mă slujesc.

Intâiu și 'ntâin d'un lucru te aflu vinovat:

Că făr' a mea voință, cu sila m'ai luat,

Asasinând pe 'ntâiu-mi bărbat, pe Tantalos,

Și 'n urmă de la sânu-mi smulgând neomenos

i de pământ cu ură pe-al meu copil isbind.

Zadarnic frați-mi, fiii lui Joe, strălucind

Pe iuți fugari, asupra-ți săriră 'n chip vrăjmaș.

Tindar bătrănu-mi tată, de care te rugași,
 Mi-te scăpă și 'n urmă chiar mâna mea ți-a dat.
 De cele ce-mi făcuseși, cu vremea te-am iertat.—
 Și fost-am pentru tine și pentru casa ta
 (Vei recunoaște poate și tu că este-așa)
 O soață credincioasă, femeie cruțătoare,
 Incât—veniai acasă cu fața zâmbitoare,
 Și mulțumit în suflet erai și la^v plecat !
 Și-o soaț' așa e mare noroc pentr' un bărbat.
 Femei d'acestea 'n lume mai rar poți să 'ntâlnești,
 Pe eând de cele rele la ori ce pas găsești.

(Arătând spre Oreste)

Și ți-am născut pe urmă ăst fiu—și fete trei.
 Tu să-mi răpești pe una din ele-acuma vrei ?
 N'ai milă?... Intrebare când cineva ți-ar pune :
 De ce-ți omori copila ? tu ce-ai răspunde ? spune !...
 Vrei să răspund în locu-ți ? Ca Menelau să-și iee
 Napoi pe-a lui soție.—Frumos !... Pentr'o femeie
 Nemernică, pe-a noastră copilă 'n schimb s'o dăm !
 Pe cea mai urgisită să o rescumpărăm
 Prin cea mai scumpă nouă !...

Și-apoi—dacă-i porni

La luptă și din țară cu anii vei lipsi,
 Ce inimă acasă eu crezi că voiu aveà,
 Când scaunele fetei deșerte le-oiu vedeà,
 Și camerele toate pustii ?... Când părăsită,
 Cu ochii plânși strigà-voiu : „Copila mea iubită !
 „Acela, de la care tu viață ai primit,—
 „Alt nimeni, el cu mâna-i, chiar el te-a omorît !“.
 Vei îndrăzni tu oare din lunga pribegire
 Să mai revii, lăsându-mi o astfel de-amintire ?
 Atuncea o nimica va fi de ajuns, ca eu,
 Și fetele rămase acasă 'n jurul meu,
 Să-ți facem o primire precum ai merită !—
 Pe zei ! la fapte rele deci nu mă îndemnà,
 Și criminal să nu fii nici tu față de mine !

Dar — fle ! Vei jertfi-o, să presupun. Ei bine :

Ce rugă tu șopti-vei, copila omorându-ți ?
 Vei îndrăzni a cere-tu de la zei în gându-ți
 Drum bun, când printr'o crimă plecarea ta se face ?
 Și eu putea-voiu cere ca să te 'ntorci în pace ?
 Nebuni pe zei i-aș crede, când-i-aș ruga : cu bine
 În cale-i să 'nsoțească pe-un ucigaș ca tine !
 Apoi, sosit în Argos, pe-ai tăi copii vei vrea
 La piept să-i strângi, ca tată. Dar nu se va putea.
 Sau care o să poată privi în ochii tei,
 Când ai ucis cu mâna-ți pe unul dintre ei ?
 De ce n'ai în vedere și-acestea?... Te gândești
 La sceptru doar ? la oastea pe care-o cârmuești ?

Tu trebuie, ca tată, să zici, după dreptate :
 Voiți, Eleni, să mergeți la Troia spre-a vă bate ?
 Să tragem sorti atuncea : a cui copilă are
 Să moară pe altarul Dianei ? Iată care
 Eră dreptatea dreaptă ! Iar nu — într'o nimică
 Drept victimă tu singur să dai pe a ta fiică !...
 Sau Menelau, mai bine, — căci pentru dânsul doară
 Vă războiți — să-și dea pe fiica lui să moară,
 Pe Ermiona ! — Ce fel ? Eu, soața ta cinstită,
 Să-mi pierd copila scumpă ; iar cea nelegiuită,
 Când se va 'ntoarce 'n Sparta, la piept cu ferlicire
 Copila să și-o strângă?... De crezi c'a mea vorbire
 Greșită e, răspunde-mi ! Iar dacă am cuvinte :
 Să nu-mi omori copila ! Atuncea ești cuminte.

Corul.

Ingăduie !... Frumos e pe-ai tăi să-i ocrotești.
 Și n'o să zică nimeni că rău tu făptuești.

Ifigenia (pășind înspre tatăl său.)

O ! dac'aș fi 'nzestrată cu darul lui Orfeu,
 Să pot mișcă și pietre din loc cu graiul meu,
 Să pot să 'ncânt cu glasu-mi pe ori-și-cine-aș vrea :
 Atunci de daru-acela sluji-m'aș !... Dar așa —
 Naintea ta, o ! tată, cu lacrimi numai viu,
 În ele mi-e puterea. Să plâng, atâta știu.

(Cade în genunchi)

Ca ramurile celor ce roagă pe vr'un zeu,
 Așa azi de genunchi-ți s'aniță trupul meu,
 Ce pentru tine fost-a născut de mama... Vai!
 Așa de grabă morții te rog să nu mă dai,
 C'atât de dulce este a soarelui lumină!
 O, nu trimete 'n lumea de întunerec plină
 P'aceea care „tată“ ți-a zis și cărei tu
 I-ai zis întâia oară „copila mea“, o! nu!...
 Căci eu întâiași-dată, pe-ai tăi genunchi șezând,
 Te-am sărutat, săruturi duioase 'n schimb primind...
 Tu mă 'ntrebai: „Copilă! Te voiu vedeă cândva,
 „Femeie fericită colea la casa ta,
 „C'un soț de treabă, vrednic de mine?...“

— „Scumpe tată!

I-ți răspundem voioasă de gātu-ți atârnată,
 Cu mâna, ca acuma, bărbia-ți mângâind:
 „Eu ce urare ție să-ți fac?... Imbătrânind,
 „Venì-vei pe la mine?... Cu ce drag te-aș primi!...
 „A tale griji putea-voiu vr'odată răsplăti?...“
 Mi-aduc și azi aminte de-acestea!... Dar tu, vai!
 Uitatu-le-ai, și morții voești ca să mă dai...

O, nu! Te rog pe Pelops, — pe tatăl tău Atreu, —
 Pe mama care-odată născutu-m'a cu greu,
 Și care azi îndură acelaș chin cumplit!...
 Cu Paris, cu Elena, eu ce am de 'mpărțit?
 De ce călătoria lui Paris spre peire
 Să-mi fie?... O! întoarce-ți spre mine-a ta privire!
 O uitătură, numai, iți cer ș'o sărutare,
 Ca — dacă nu te mișcă de loc a mea rugare
 Și-s hărăzită morții -- să duc măcar cu mine
 O amintire dulce.

(Către Oreste)

Scump frațior! In tine,
 Slab sprijin eu găsi-voiu! Dar totuși vino, dragă,
 Unește-ți și tu plânsul cu plânsul meu! te roagă
 Și tu de-al tău părinte, se lase-a mai trăi
 Pe sora ta...

Micuțul! și el par'c'ar simți

A mea nenorocire! El tace: totuși — iată!
 Privește-l, cum te roagă! O, fie-ți milă tată,
 De viața mea și-o cruță! Vezi, amândoi rugare
 Ți-așternem: el, micuțul, și eu, copila mare,
 Iubiții tăi și unul și altul... Ca s'adun
 Intr'una cele spuse, o vorbă îți mai spun:
 Lumina pentru oameni e tot ce poate fi
 Mai scump. Pe ceea lume e noapte. A dori
 Să mori, e nebunie. Vieța dureroasă
 Mai dulce este decât o moarte glorioasă.

Corul.

Vai! Tu, Elenă, 'mpins-ai, prin fuga-ți neiertată,
 Pe-Atrizii și-a lor odrasle la luptă 'nfricoșată,

Agamemnon.

Ce e de milă vrednic, sau nu, eu înțeleg,
 Și țiiu l'ai mei; altminteri — la minte n'aș fi 'ntreg.
 Ingrozitor, femeie, e ca să săvârșesc
 Ceruta jertfă; groază mi-e și să n'o 'mplinesc.
 Ea trebuiește însă chiar azi îndeplinită.
 Privește ici-la flota în port îngrămădită,
 Și la conducătorii Elenilor armați:
 Vezi mulți ce sunt la număr?... și-aci șed nemișcați,
 Copila mea!... Spre Troia, cu-al lor potop de arme
 Ei n'au să poată merge, din temelii s'o 'darme,
 Pân' nu vei fi de mine pe-altar sacrificată,
 Cum cere-augurul Calchas. — Și-a Grecilor armată,
 De dornic neastâmpăr în inimă arzând,
 S'ajungă 'n țara-aceea barbară mai curând,
 Spre-a face să 'nceteze răpirea de femei
 De-pe-ale noastre plaiuri: în răzvrătirea ei
 Copilele d'acasă o să mi-le 'omoare,
 Bă și pe voi, pe mine, — de voiu călcă 'n picioare
 Oracolul zeiței.

Să nu crezi că silit
 De Menelau fac toate, copilul meu iubit;
 Că doar a lui voință în tot mă stăpânește.
 Elada e la mijloc, Elada mă silește,

Ou voie fără voie, l'această jertl'amară.
 Eu... ce pot face față d'un neam, de-o 'ntreață țară?
 Al Greciei plaiu liber se cade ca să fi,
 Dacă ne stă în putere aceasta, tuie, și,
 Copila mea!... Barbarii d'acum să nu 'ndrăznească
 Din patla elenă feriei să mai săpească.

(Agamemnon pleacă înspre tsbără).

SCENA II

Clitemnestra. Ifigenia și Orestz. Corul.

Clitemnestra.

O, fiica mea!... O, voi streine!
 Să mori, ce chin, ce foc pe mire!..
 Vezi, tatăl tău plec. — ce-i pasă? —
 Și pracă morții mi-te lasă.

Ifigenia.

O, mamă — același bocet nouă
 Ne șace bine l'amândouă.
 De azi eu n'am să mai zăresc
 Lumina soarelui ceresc,
 Căci astăzi soarele-mi... s'a dus!
 Vai! câmp Troian albit de nea!
 Vai, munte Ida, unde-a pus
 Priam un prunc, născut abia,
 De la al mamei sân luat,
 Să moar'acolo lăpădat:
 Pe Paris cel nelegiuit,
 „Idaic“ de Troieni numit!
 O! n'ar mai fi crescut păstor, —
 Păzind el turme, — niciodată,
 Pe lâng'al nimfelor izvor,
 Prin valea cea de flori smăltată,
 Pe unde zeele 'mpreună
 Iacint și rose dalbe-adună!

Acolo au venit odată:
 Minerva, Venus cea șireată,

Și Juno. — Hermes le 'nsoțea,
 Divinul purtător de vești.
 Și Venus mi-se lăudă
 Cu dragostile ei cerești,
 Minerva iar cu lancea sa
 Și Juno cu al său bărbat,
 Cu Joe cel înfricoșat. —
 Și s'au luat la ceartă : care
 Din ele-i mai frumoasă oare ?
 Fatală ceartă, care mie
 Mi-aduce moarte îngrozitoare ;
 Iar pe Eleni la vitejie
 li mână spre-ale Troiei maluri.
 Și spre a-i trece peste valuri,
 Diana cere, drept răsplată,
 Pe-al ei altar — prinos -- o fată...

Iar cela care m'a 'nzestrat
 Cu zile, — mamă ! mamă ! — iată
 S'a dus și morții m'a lăsat...
 Vai mie ! mult mi-a fost fatală
 Elena cu-al ei dor fatal !
 Pier, mor de mâna criminală
 A unui tată criminal !

O, port ! De ce-ai primit tu oare
 In sânul tău atâtea vase
 Cu prore de metal lucioase,
 Spre-a Troiei maluri călătoare ?...
 Sau tu, o ! Joe, nu puteai
 Un vânt prielnic să le dai ?
 Tu, care vânturi stăpânești
 Și dai la toți, precum voești :
 La unul vânt veselitor,
 La altul vânt supărător ;
 La unul vânt plin de noroc,
 Ce iute pânzele-i pornește
 Inspre limanul ce dorește,
 La altul vânt ce-l ține în loc !

Val, câte-avem noi să 'ndurăm,
 Bieți muritori! Vai, ce de chin!
 De mâna crudului destin
 Cu neputință-i să scăpăm.
 O! ce de plâns și cât amar
 Ne-aduse fiica lui Tindar!

Corul.

Te plâng, că ești de soartă așa de greu cercată
 Cum, trebuiă, copilă, să nu fii niciodată.

(O-mică pauză).

Ifigenia (privind înspre tabără).

A! ce de oameni, mamă! Spre noi vin cu grăbire.

Clitemnestra.

(uitându-se și ea într'acolo).

E fiul zeei, cel ce eră să-ți fie mire.

Ifigenia.

Deschideți-mi. Eu nu vreau să fiu aci când vine.

(Pleacă spre cort).

Clitemnestra (oprind-o).

De ce fugi? —

Ifigenia.

Cu Achile să dau ochi mi-e rușine

Clitemnestra.

De ce?

Ifigenia.

A nunții vorbă mă face să roșesc.

Clitemnestra.

Sfiala d'astă dată la locu-i n'o găesc.
 Rămâi. Plecăm odată, când fi-va de plecat.

SCENA III.

Cei de sus și Achile

(însoțit de un grup de Mirmidoni înarmați).

Achile.

Sărmană fiică-a Ledei!

Clitemnestra.

Grăești adevărat?

Achile

Prin tabără-i un murmur grozav.

Clitemnestra.

De ce?.. Vorbește!

Achile,

Pentru a ta copilă.

Clitemnestra.

Cuvântu-ți mă 'ngrozește!

Achile.

Cer moartea ei.

Clitemnestra.

Și nimeni din toți nu se opune?

Achile.

Amenințat eu însu-mi fusei...

Clitemnestra.

Cum, ce fel? spune!

Achile.

De-a fi ucis cu pietre.

Clitemnestra.

Fiindc'ai apărat.

Pe fiica mea?

Achile.

Da.

Clitemnestra,

Care din ei a cutezat?

Achile.

Toți Grecii.

Clitemnestra.

Mirmidonii lipseau de lângă tine ?

Achile.

Ei cei d'întâi voit-au să dea cu pietre 'n mine.

Clitemnestra (către Ifigenia).

Atunci... suntem pierdute !

Achile.

„Nebun !“ strigau mereu,
„Rob dragostei!“

Clitemnestra.

Și care ți-a fost răspunsul tău ?

Achile.

Să cruțe pe copila menită-a-mi fi soție —

Clitemnestra.

Prea bine —

Achile.

Juruită de tatăl ei chiar mie —

Clitemnestra.

Chemată-aici din Argos —

Achile.

Dar mă 'ntreceau din glas.

Clitemnestra.

Grozavă e mulțimea !

Achile.

Eu — totuși — nu te las.

Clitemnestra.

Tu singur cu o 'ntreagă oștire să te bați ?

Achile (arătând spre Mirmidonii săi).

Ii vezi pe-acești războinici cu sulii înarmați ?

Clitemnestra.

Noroc să ai la luptă!

Achile.

Avea-voiu.

Clitemnestra.

Va să zică :

Copila-mi n'o să fie jertfită?

Achile.

N'aveà frică,

Cât timp mă vezi în viață.

Clitemnestra.

Dar... oare vor veni

Ca să mi-o ià?

Achile.

Zeci, sute !.., Și 'n fruntea lor va fi

Ulise.

Clitemnestra.

Care? Fiul lui Sisif, cel vestit?

Achile.

Chiar el.

Clitemnestra.

De bună voe, sau de oșteni silit?

Achile.

Trimis, cu-a sa 'nvoire.

Clitemnestra.

Omor a săvârși?

Cumplită 'nsărcinare!

Achile.

Dar eu îl voi oprî ;

Clitemnestra.

Să-mi ia, ar fi în stare, cu sila pe copilă?

Achile.

De pletele-i bălaie târând-o fără milă.

Clitemnestra.

Eu ce să fac atuncea?

Achile.

S'o ții îmbrățișată.

Clitemnestra.

De-ar fi numai atâta, de moarte-ar fi scăpată!

Achile (ridicându-și spada)

Va hotărî la urmă — aceasta!

Ifigenia (pășind la mijloc c'o liniște măreață)

Mamă, stați!

Și, amândoi, cuvântul vă rog să-mi ascultați:
Te-ai mâniat zadarnic, cum văd, pe soțul tău.
A vrea să faci aceea ce nu se poate-i greu.
Ăst tânăr, pentru zelu-i e vrednic de cinstit;
Dar n'are să ajungă, mă tem, la bun sfârșit.
O să răscoale numai oștirea 'n contra sa;
Deci — fără să ne poată de rău pe noi scăpa —
Iși face rău lui însuși... Acestea mi-au venit
In minte-acum — și iată la ce m'am hotărît:
Să mor, dacă ursita voește-a mea peire;
Dar voi să mor cu cinste și fără șovăire!
Gândește, mamă dragă, ce-am zis eu, nu e bine?
Intreagă Elenimea privește azi spre mine.
Doar de la mine-atârnă a vaselor plecare
Spre malurile Troiei ș'a Troiei dărâmare.
Tot de la mine-atârnă ca din a noastră țară
Barbarii vr'o femeie să nu răpească iară,
Văzând — pentru Elena de Paris amăgită —
Cum și-au luat la urmă răsplata cuvenită.
Prin moartea mea eu numai voi face toate-acestea.
„Mântuitoarea țării“ mă vor numi, și vestea
Departă o să-mi meargă prin țările străine —
Apoi... nici nu am dreptul așa de mult a ține

La viața mea, când viața Elada mi-o reclamă:
 Sunt fiica 'ntregei patrii, nu fiica ta doar, mamă.
 Și când bărbați — mii! — unii cu scut acoperiți,
 Iar alții 'n mâni cu vâsle, la luptă sunt porniți,
 Pentru-a Eladei cinste vieața să și-o dee;
 Eu singură la rându-mi, un suflet de femeie,
 Să știu pe loc o 'ntreagă oștire-atât de mare?
 Aș face bine? Care mi-ar fi cuvântul oare?...
 Cât pentru-Achile: nu e cu cale să se bată
 Nici el c'o oaste 'ntreagă, să moară pentru'o fată.
 Bărbatul, unul, face cât sute de femei.
 Și dacă vreă Diana p'altarul sfânt al ei
 Să fiu azi înjunghiată, mă pot opune oare
 Voinții unei Zee, eu, simplă muritoare?
 Nu! — Dau deci țării viaț?-mi!... Jertfiți-mă pe mine,
 Apoi plecați la Troia, prefaceți-o 'n ruine!
 Vieții mele-aceasta să-i fie pomenirea!
 Aceasta fie-mi nunta, copiii și mărirea!
 Domni, Grecii se cuvine peste barbari să fie,
 Nu peste Greci barbarii născuți pentru robie!

Corul.

Ce suflet bun!... Dar soarta, nenorocită fată,
 Și Zeea e cu tine așa de ne'ndurată!

Achile.

O, a lui Agamemnon odraslă!.. fericit
 M'ar fi făcut pe lume vr'un zeu, de-ar fi voit—
 A mă unî cu tine prin lanțul căsnicie! —
 De pizmuît vi-e soarta: și ție, și Greciei!..
 Așa frumos vorbit-ai!... cum cinstea țării cere...
 Nevrând să lupți cu zeii, ce 'ntrec a ta putere,
 Cătat-ai doar la ceea ce e folositor,
 Ce trebuie. — Copilă! un și mai aprig dor
 In suflet pentru tine acum mi-s'a aprins,
 Când sufletu-ți văzut-am cât este de disti s.
 Deci singuru-mi scop, află-l, e de-a te mântuî
 Și-a te luà de soață. Nenorocit voiu fi,
 Mi-e Tetis mărturie! dacă, prin lupta mea

Cu Grecii, să te mântuiu de moarte n'oiu putea.
E 'ngrozitoare moartea, ia seama!

Ifigenia.

In zadar
Sunt toate... Frumusețea copilei lui Tindar
Destule lupte-adus-a și moarte. Ca să mori
Eu nu vreau pentru mine, nici pe-alții să omori.
Ci, lasă, — din aceasta să nu cați a mă scoate —
Mântuitoarea țării să fiu, dacă se poate!

Achile.

Măreață hotărîre!... Nu am nici un cuvânt
De zis în contra... Nobil ți-e cugetul și sfânt.
Ce-i drept, de ce n'aș spune?... Dar, poate, te-i căl.
Din partea mea deci iată ce poți nădăjdui:
Mă duc s'așez aproape de-altar pe-acești feciori,
Și dâșii la nevoe ți-or fi apărători,
Impiedecând jertfirea-ți... Când barda vei vedea
Lucind pe lângă gâtu-ți, atunci de vorba mea
Ai să-ți aduci aminte. Să mori eu nu te las
Drept jertf'a îndrăsnelii pripite. — Bun rămas!
Cu-acești ostași în templul Dianei merg de-a drept,
Și-a ta sosire-acolo cu ei am s'o aștept.

(Achile cu Mirmidonii săi pleacă).

SCENA IV

Clitemnestra. Ifigenia. Corul.

(Clitemnestra plânge).

Ifigenia.

Tu taci? De ce ard, mamă, în lacrimi ochii tăi?

Clitemnestra.

Să plâng, amar de mine, n'am eu destul temei?

Ifigenia.

O, nu-mi slăbi curajul!... Un lucru te-aș ruga —

Clitemnestra.

Vorbește. Implinită va fi rugarea ta.

Ifigenia.

Cosițele să nu-ți tai, cum datina-i la morți;
Și nici, pe-al tău trup, haine cernite să nu porți.

Clitemnestra.

De ce ru, o, copilă! când morții ești menită?

Ifigenia.

Eu voiu scăpa. Prin mine tu fi-vei preamărită.

Clitemnestra.

Ce-aud? să nu vărs lacrimi, când pleci de pe pământ?

Ifigenia.

De loc, căci îngropată eu nu voiu fi 'n mormânt.

Clitemnestra.

Dar morții în morminte s'așează! Ce-mi spui mie?

Ifigenia.

Mormântul meu altarul Dianei o să fie.

Clitemnestra.

Da, bine zici... Dorința-ți va fi îndeplinită.

Ifigenia.

Că fac un bine țării, cât sunt de fericită!

Clitemnestra.

Surorilor ce vorbă să duc eu de la tine?

Ifigenia.

Straiu negru să nu poarte nici ele după mine.

Clitemnestra.

Să nu le spun și alte cuvinte prietenești?

Ifigenia.

Că le urez mult bine. — Pe-Oreste om să-l crești.

Clitemnestra.

Sărmanul!... ia-l în brațe... că nu-l vei mai vedea!

Ifigenia.

(Îmbrățișând pe Oreste).

M'ai ajutat, iubite, și tu — cât se putea.

Clitemnestra.

Când m'oiu re'ntoarce 'n Argos, să fac — ce mai dorești?

Ifigenia.

Părintelui meu ură în piept să nu-i hrănești.

Clitemnestra. (cu mânie)

Amarnic pentru tine va fi el pedepsit!

Ifigenia.

El nu-i de vină, mamă. Elada l-a silit.

Clitemnestra.

Umblă cu vicleșuguri nedemne de Atreu.

Ifigenia.

Și cine va fi oare conducătorul meu?

Căci n'aș vrea cu de-a sila de păr să-fiu târită.

Clitemnestra.

Cu mine te vei duce.

Ifigenia.

De tine însoțită?

Aceasta nu se poate.

Clitemnestra.

Mă țiu de al tău veșmânt.

Ifigenia.

Rămâi acasă, mamă! ascultă-al meu cuvânt,

Căci pentru amândouă așa va fi mai bine.

Trimete pe vreunul din slujitori cu mine

În a Dianei luncă, unde voiu fi jertfită.

Clitemnestra.

Așa dar, o, copilă! să pleci ești hotărîtă?

Ifigenia.

Spre-a nu mă mai întoarce...

Clitemnestra.

Și lași pe mama ta?...

Ifigenia.

Te las, astfel de soartă deși n'ai merită.

Clitemnestra.

Rămâi! o, nu te duce!

Ifigenia.

Să lăcrămezi, nu vreau.

(Întorcându-se spre cor).

Iar voi, copile, 'n imnuri cântați destinul meu,
Și pe-a lui Joe fiică din cer, pe prea 'ndurata
Diana, lăudați-o rugându-vă: armata
Elenilor să aibă în drumul ei noroc. —

Gătiți sfintele coșuri! Să ardă orzu 'n foc!

Și tatăl meu spre dreapta altarul ocolească!

Eu plec să scap Elada, s'o fac să biruiască! —

(Cântând).

Conduceți dar în calea ei
Pe 'nvingătoarea Frigiei,
Cunună-mi dați pe cap s'o pun,
Și pletele să-mi încunun.
Sfințita apă pregătiți,
Și vesele să dănțuiți
În jurul templului prea sfânt,
În juru-altarului, — cu cânt
Sărbătorind pe suverana,
Pe-atot puternica Diana!
Din vine sângele-mi țâșnească,
Oracolul să se 'mplinească!

O mamă! mamă prea iubită!
De plâns și eu sunt năpădită,
Deși iertat a plângeru-i,
Prinos pe-altar când vrei să pui.
Cântați, copilelor, cântați!
Și pe Diana lăudați,

Ce față 'n față cu Chalcida
 Își are templu 'n Aulida, —
 Aici, unde din cauza mea
 Atâtea vase mari, ticsite
 Cu lănci de fier, sunt nevoite
 Grămadă locului să stea. —
 O, Argos! leagăn scump al meu!
 Micena! patrie iubită —

Corul.

Învoci cetatea lui Perseu,
 Ce de ciclopi a fost zidită?..

Ifigenia.

Tu m'ai crescut, să fiu o stea
 A țării mele 'n viitor;
 Nu-mi pare rău că pentru ea
 Sunt azi menită ca să mor.

Corul.

Mărirea ta nu va avea
 Sfârșit în vecii vecilor.

Ifigenia.

Vai!.. Vai!... O, soare 'ncântător,
 Tu, a lui Jupiter făclie,
 Ce 'n ceruri strălucești! Eu plec!
 De-aici în altă lume trec;
 Rămas bun deci, luminează vie!

Ifigenia pleacă 'nspre tabără, urmată de o parte din femei și slujitori. *Clitemnestra* e condusă în cort).

Corul.

Triumf! Triumf!... Priviți, femei,
 Pe 'nvingătoarea Frigiei!
 Priviți cum merge ca să-i pună
 Pe cap din frunze o cunună,
 Cu apă sfântă s'o stropească,
 Securii gâtul să și-l dee,
 Cu sângele-i cald să 'roșească
 Altarul nemiloasei zee!

Mergi, mergi!... te-așteapt'al tău părinte
Cu apa cea curățitoare,
Și oastea greacă arzătoare
De dor spre Troia să s'avânte.
Noi pe-a lui Jupiter copilă,
Pe Domnitoarea zeilor,
Diana, s'o mărim în cor,
Cerându-i ajutor și milă.

O, zee, cu ce drag primești
Pe-altaru-ți jertfe omenești,
Ajută-acum oștirii grece
Spre-al Frigiei pământ să plece,
Vicleana Troie s'o învingă!
Pe-Agamemnon tu fă-l să 'ncingă
Greceasca lance c'o cunună,
Și pe-a sa frunte — dă-i putere —
Coroană verde el să-și pună
De glorie ce 'n veci nu pierе!

ACTUL V.

SCENA 1.

Un trimis. Clitemnestra cu Oreste. Corul.

Trimisul. (intrând repede pe scenă).

A lui Tindar odraslă! Din cortul tău domnesc,
O, ieși de-ascultă cele ce am să-ți povestesc!

Clitemnestra.

La glasul tău din cortu-mi alerg tremurătoare.
Nenorocire nouă vii să-mi vestești tu oare?
N'ajunge nenorocul de care sunt lovită?

Trimisul.

Ba dimpotrivă: despre copila ta iubită
Ți-aduc o bună veste, o veste minunată!

Clitemnestra

Atunci — să nu pierzi vreme prea multă! spune-o 'ndată!

Trimisul.

O, da! voiu spune totul, stăpână prea cinstită,
Cu deamănantul. . . limba-mi de n'o fi stânjenită
Cumva în povestire de mintea-mi tulburată.
Când a sosit copila-ți în lunca presărată
Cu mii de flori a zeei Dianei, și-o văzură
Oștenii strânși acolo: toți roată se făcură
În jurul ei. Iar tatăl, Agamemnon, văzând
Cum fiica lui spre moarte pășiă, s'a 'ntors, gemând,
Cu capu 'n altă parte — și ochii, care 'n taină
Vărsau potop de lacrimi, și-i șterse cu-a sa haină.

Dar ea păși aproape de el și i-a grăit:

„Privește-mă, scump tată! eu singură-am venit
 „Și singură-mi dau trupul drept jertfă pentru țară
 „Pe-altarul sfânt al zeei . . . Conduceți-mă dară
 „Și mă jertfiți, cum cere oracolul ceresc,
 „Apoi — plecați! . . . Din parte-mi, noroc eu vă doresc.
 „Cu brațul vostru 'n luptă pe dușmani să-i învingeți.
 „Vă rog, nici unul însă de mine nu v'atingeți.
 „Eu singură ținea-voiu, cu suflet liniștit,
 „Netremurând de teamă, grumajii sub cuțit.“

Așa grăi copila, și toți câți auziră
 Mărețele-î cuvinte, uimiți la ea priviră,
 Curajul admirându-i și inima voinică . . .
 Iar dintre toți — d'odată — Taltibiu se ridică,
 Poruncă dând oștirii — cum slujba lui o cere —
 Să nu se miște unul, să stea toți în tăcere.
 Și Chalchas, proorocul, atunci cu mâna-i scoase
 Din teaca lucitoare o sabie tăioasă,
 Și-o puse 'n coșul d'aur, pe orzul cel curat;
 Cu flori a fetei frunte pe urm'a 'ncununat.
 Iar dup'acestea fiul lui Peleus, luând
 În mână coșul, vasul cu apă, și udând
 Jur-împrejur altarul Dianeii, a grăit:
 „O, fiică a lui Joe cel mare și slăvit!
 „Tu, ce străbați prin noapte cu chipu-ți luminos:
 „Cu inimă voioasă primește-acest prinos —
 „Nevinovatul sânge de drăgălașă jună —
 „Ce-ți oferim noi astăzi: oștirea, d'impreună
 „Cu regele-Agamemnon. Dă flotei noastre vânt
 „Și armelor putere să darme la pământ
 „A Frigiei cetate!..“

Atrizii și oștirea,

Stând muți, își coborîră înspre pământ privirea.
 Iar preotul o rugă din buze 'n cet șoptește,
 Ia sabia tăioasă și ochi-și ațintește
 Spre-al fetei gât, lovirea s'o potrivească bine.
 Fiori atunci de ghiață trecutu-mi-au prin vine.
 Stăteam ca o statue. Când — ce să vezi? — Minune

Ne mai văzută!.. Spada — căzând cu repejune —
 Toți, toți am auzit-o; dar nimeni n'a văzut
 Din câți erau de față, când, unde-a dispărut
 De lâng'altar copila... Un strigăt de uimire
 Au scos din piept atuncea și preot și oștire...
 Vr'un zeu — de bună seamă, vr'un zeu — va fi făcut
 Minunea asta rară, așa de necrezut
 Chiar pentru-aceia care cu ochii o văzură!

Un cerb zăceà alături, 'nalt, falnic la statură,
 De-o frumusețã rară! — cu gâtul înjunghiat;
 Ș'altarul sfânt cu sânge de-al lui erà udat.
 ar Calchas, vesel, zise: „O, voi conducători
 Ai oștilor elene! și voi, bravi luptători!
 „Prea milostiva zee, de seamă ați băgat,
 „Drept jertfã pentru-altaru-i ce victimã ne-a dat?..
 „Vedeți toți cerbu-acesta?... Pe el îl vreà mai bine,
 „Decât pe dalba junã. Ea nu vreà sã se 'ntine
 „Altarul ei cu sânge atât de generos.
 „Acuma-i împãcatã, ne dã vânt priincios,
 „La Troia sã ne ducem și sã o dârãmãm.
 „Deci, sus! oșteni ai flotei! curaj! sã ne 'mbarcãm
 „Cã-i vremea azi din golful Aulidei sã eșim,
 „Și pe întinsul mării Egee sã plutim.“

„Și victima când arsã erà de tot în foc,
 El se rugã: oștirea sã aibã 'n drum noroc.
 Iar regele aicea trimisu-m'a pe mine,
 Sã-ți povestesc acestea, sã te vestesc pe tine
 Ce soartã minunatã fu astãzi dãruitã
 De zei copilei tale! la cât de strãlucitã
 Mãrire în Elada ea astãzi a ajuns!
 Eu, care-am fost de față și n'a rãmas ascuns
 De ochii mei nimica, și-o spun adevãrat:
 La zei a ta copilã în ceruri s'a 'nãlțat.
 Deci nu mai fi mãhnitã. Sã ierți pe soșul tãu!
 E zeilor voințã cu mintea sa e greu
 Aa s'o pãtrundã omul. Adesea fãrã veste
 Ci scapã de peire pe-acel ce drag le este.

Această zi văzut-a pe fiica ta murind,
Și la vieață nouă din morți reinviind.

Corul.

În suflet știrea-aceasta ce mult mă 'nveselește!
Cu zeii deci, copila-ți, în ceruri viețuește!

Clitemnestra.

Vai! care zeu, copilă, mi-te-a luat la sine?
Și cum să-ți zic pe nume?... Sau poate pentru mine
Povestea-i născocită 'nadins, drept mângăere,
Că mi-ești pe veci pierdută — să nu mai simț durere,

Trimisul.

Și regele-Agamemnon — îl vezi cu ce grăbire
Spre cort încoace vine? — ți-aduce-aceeași știre.

SCENA II

Agamemnon. Clitemnestra cu Oreste. Corul.

Agamemnon.

Feme! Fiica noastră ne face fericiți:
În ceruri ea petrece cu zeii preamăriți.
Ia-ți pruncul, pleacă 'n pace 'napoi la vatra ta;
Din port acum și oastea pe dată va plecã.
Rămas bun! Dela Troia în Argos iar la tine
Târziu mă voiu întoarce Deci — s'auzim de bine!

Corul.

Cu bine, Agamemnon, s'ajungi cât mai curând
Și să te 'ntorci cu bine, prăzi multe aducând!

NOTE

—

ACTUL. I.

Pag. 12, v. 22: *Ai scris tăblița asta.*— Grecii din vechime scriau pe niște tăblițe de lemn, așternute cu un strat subțire de ceară. La scris se slujeau de un condeiu de metal, ascuțit la un capăt, iar la celălalt lătăreț, pentru a putea șterge cu el la nevoie literile scrise. Când eră gata scrisoarea, se legă împrejur cu o sfoară și se pecetluia.

Pag. 13, v. 3: *Tindar.* — Fost rege în Sparta.

Pag. 13, v. 31: *Arbitru între zine.*— Legenda ne spune că odată — la un ospăț unde se aflau de față toți zeii și toate zeele, — zeița Iris a aruncat între celelalte zee un măr de aur, pe care eră scris: „Celei mai frumoase.“ Din pricina acestui măr s'a aprins o ceartă ne 'mpăcată între zânele: *Juno, Venus și Minerva.* Fie-care dintre ele se credeă „cea mai frumoasă“ și voiă să fie al ei mărul. Atunci Joe, mai marele zeilor, a pus ca arbitru (judecător) între ele pe tânărul *Paris*, fiul regelui din Troia. Acesta a găsit mai frumoasă pe *Venus* și i-a dat ei mărul de aur. Drept recunoștință pentru aceasta *Venus* i-a făgăduit lui *Paris* de soție pe cea mai frumoasă femeie din Grecia. Femeea cea mai frumoasă din toată Grecia eră pe vremurile acelea *Elena*, soția lui *Menelau*, pe care *Paris* în curând după cele spuse a și răpit-o de la soțul ei din Sparta. Faptul acesta a dat naștere războiului troian care a ținut 10 ani, și s'a terminat cu nimicirea Troiei.

Pag. 13, v. 35: *In munții Ida.* — Ast-fel se numeau munții Frigiei. (Frigia aveă drept capitală Troia).

Pag. 14. v. 13—14: *Ca să jertfim Dianei... o tânără fecioară.*

Diana eră zeița vânătoarei. *Agamemnon* împușcase un cerb dintre cei consacrați ei. Din pricina aceasta ea a

trimes vânt nepriincios oștirii lui Agamemnon și a cerut drept jertfă pe fiica acestuia, pe Ifigenia.

Pag. 16, v. 8: *Inspre orașul Ciclopilor cel sfânt.*

Agamemnon eră rege în Argos și Micena. Zidurile orașului Micena au fost clădite, după legendă, de *Ciclopi* (niște uriași, cari aveau numai un ochiu în mijlocul frunții).

Pag. 16, v. 20: *Din Chalcis, unde m'am născut...*

Corul eră alcătuit din femei tinere din *Chalcis* (capitala insulei Eubeia, care se află față în față cu portul Aulida, de partea cealaltă a strâmtoarei *Eurip*).

Pag. 17, v. 25: *Cu joc de table petrecând.* — Un joc cu niște tăblițe de os de diferite forme.

Pag. 17, v. 27: *Cu discul aruncând.*

Discul eră o bucată de metal rotundă și lătăreață, mai groasă la mijloc și mai subțire pe la margini. Aruncarea cu discul eră una din petrecerile de predilecție ale Grecilor din vechime.

Pag. 17, v. 30—31:

*Și pe urmașul lui Laert
Venit din ostrovu-i deșert.*

Odiseu, din insula Itaca.

Pag. 18, v. 16. — *Feciorul lui Peleu.* — Achile eră fiul lui Peleu și al zânei Tetis.

ACTUL II.

Pag. 23, v. 32: *La asta nădejdea i-a 'ndemnat.* — Adică: fiecare trăgea nădejde, că Elena îl va alege pe el de soț.

Pag. 25, v. 22—23:

*«Prin sfântă jertf' adusă zeii-acestui plaiu,
Părinții vor de nuntă să-și pregătească fata».*

Înainte de nuntă eră obiceiul a se aduce jertfă Dianei

Pag. 25, v. 25: *Coșurile sfinte.* — Coșuri, în care se puneau înainte de jertfă: orzul ce trebuia să se arunce peste victimă, cuțitul cu care urma să fie înjunghiată, și cununa cu care trebuia să fie împodobită victima.

Pag. 27, v. 31: *Ca Tantalus vorbit-ai, ca al lui Joe fiu.*

Tantalus, străbunul lui Menelau, fusese — după cum spune tradiția — unul din fiii lui Joe.

Pag. 30, v. 25—27:

*Din munții Idei mi-ai venit,
O, Paris! unde păstoriai
Frumoase turme...*

Înainte de a naște pe Paris, mama sa, Hecuba, visase că are o torță. De aici i-s'a proorocit că fiul, pe care îl va naște, are să dea foc Troiei. Pentru a nu se împlini această proorocire, Paris a fost dus îndată după naștere, — din porunca tatălui său, Priam — între munții Idei și lăsat acolo ca să piară. Dar fu găsit de un păstor și crescut între munți lângă turme. — Proorocia s'a împlinit totuși mai pe urmă, căci din pricina lui Paris s'a iscat războiul care aduse după sine nimicirea Troiei prin sabie și foc.

Pag. 30, v. 30: *Să 'ntreci pe-Olimpos în cântare.* — Olimpos a fost un cântăreț vestit din Frigia.

ACTUL III.

Pag. 37, v. 24: *Asop avu o fiică.* — Agamemnon povestește aici soției sale toată genealogia lui Achile, după care zicea că vrea să-și mărite fiica, arătându-i cum el se trage chiar din neamul lui Joe. *Asopos* a fost zeul unui râu. Pe fiica acestuia, numită *Egina*, a răpit-o zeul Joe, și-a avut cu dânsa un fiu, anume pe *Eiacos*. Acesta la rândul său avu iarăși un fiu cu numele *Peleu*, care a luat de soată pe *Tetis*, fiica zeului marin *Nereu*. Din *Peleu* și *Tetis* s'a născut pe urmă Achile. A putea să-și deducă originea de la vre-un zeu sau de la vre-o nimfă, eră ceva foarte măgulitor pentru Grecii și Romanii din vechime.

Pag. 38, v. 9: *A Centaurilor țară.* — Centaurii erau un popor sălbatec și foarte războinic, din Tesalia, după tradițiune: jumătate oameni și jumătate cai.

Pag. 39, v. 5: *Pe ceruri luna plină cu plin când va eși.*

Pentru ca să fie cu noroc, Grecii credeau că e bine să serbeze nunțile, când e „lună plină“.

Pag. 39, v. 10: *Femeile în ce loc să ospăteze oare?* — Ospățul nupțial pentru femei se făcea într'un loc deosebit.

Pag. 40, v. 4: *De celelalte fete acasă tu să vezi.* — Agamemnon și Clitemnestra mai aveau, afară de Ifigenia, încă două fiice: pe *Electra* și pe *Crisotemis*.

Pag. 40, v. 5: *Dar torța cine-i ține?* — Eră obiceiul la Greci, ca mama miresei să meargă în fruntea alaiului de nuntă, ținând o torță în mână.

Pag. 41, v. 11: *Spre râul Simois.* — Simois eră un râu din apropierea Troiei.

Pag. 41, v. 13: *Spre-a lui Apolo vale șeasă.* — Zidurile Troiei se credea că au fost zidite de Apolo (zeul luminii) și de Neptun (zeul mării).

Pag. 41, v. 17: *Cassandra.* — Fiica lui Priam, regele Troiei, înzestrată cu darul de a prognoza.

Pag. 41, v. 28—29:

*Pe sora dioscurilor,
A gemenilor de pe cer*

Dioscurii: Castor și Pollux, au fost doi gemeni, fii ai lui Joe și ai Ledei, frați prin urmare cu Elena. Ei au fost prefăcuți de către tatăl lor, Joe, în luceferi.

Pag. 42, v. 25—26: *Fată a lebedei cu lungul gât.* — Elena se zice că eră fiica lui Joe și a Ledei; și Joe se coborâse la Leda în chipul unei lebede.

Pag. 43, v. 20: *Atrizii șovăelnici.* — Agamemnon și Menelau, urmașii lui Atreu, fost rege în Argos.

Pag. 43, v. 21: *O, fiu al Nereidei!* Mama lui Achile, Tetis, eră una dintre Nereide, adică: dintre cele 50 de fiice ale zeului Nereu.

Pag. 49, v. 5—6.

*Pe nimeni n'am. Altarul, la care pe pământ
Scăpare pot să caut, genunchii tăi îmi sunt.*

Templele la Greci serveau drept aziluri pentru cei persecutați. De lângă altar nu putea fi dus la pierzare nici cel mai mare făcător de rele.

Pag. 53, v. 14: *Muzele*. — Zeițele științei și ale artelor. Erau în număr de nouă, și anume: *Clio*, musa istoriei; *Euterpe*, a muzicii; *Talia*, a comediei; *Melpomena*, a tragediei; *Terpsichora*, a dansului; *Erato*, muza elegiei; *Polimnia*, a poeziei lirice; *Caliope*, a poeziei epice; și *Urania*, a astronomiei. — La nunta lui Peleu se zice că veniseră să ia parte și zeii toți, împreună cu zeițele, prin urmare și muzele. Acestea din urmă au jucat la nuntă, în cât „pământul vuiă de a lor sandale aurite“.

Pag. 53, v. 25: *Ganimed*. — Un principe troian de-o rară frumusețe, care se zice că a fost răpit de vulturul lui Joe și așezat în Olimp spre a servi zeilor ca paharnic.

Pag. 53 v. 31: *Cinci-zeci de Nereide*. — Fiicele zeului marin, Nereu.

Pag. 54, v. 6: *Bachus*. — Zeul veseliei.

Pag. 54, v. 13: *Un fiu, Tesaliei lumină*. — E vorba de Achile, căruia i-s'a prezis înainte de naștere (de către înțeleptul Chiron) că va ajunge un mare erou.

ACTUL IV.

Pag. 58, v. 20: *Fiii lui Joe*. — Dioscurii, Castor și Pollux.

Pag. 60, v. 29: *O, dac'aș fi' nzeștrată cu darul lui Orfeu*.

Orfeu a fost un cântăreț vestit din Tracia, care — după legendă — mișcă prin cântecele sale până și pietrele și înlânziă fiarele sălbatece.

Pag. 61, v. 1: *Ca ramurile celor ce roagă pe vr'un zeu*.

Grecii, când se rugau prin temple vre-unui zeu, puneau înaintea statuei aceluși zeu ramuri de măslin.

Pag. 61, v. 21: *Pelops*. Străbunul lui Agamenon.

Pag. 73, v. 4: *Amarnic pentru asta va fi el pedepsit*.

Legenda ne spune că, după întoarcerea sa de la Troia, Agamemnon a fost omorât de către Clitemnestra, în unire cu Egist (pe care ea l-a luat în urmă de soț).

ACTUL V.

Pag. 78, v. 21: *Fiul lui Peleus*. — Achile.

Pag. 78, v. 25: *Tu, ce străbași prin noapte cu chipu-ți luminos*. — Diana era considerată și ca zeiță a lunii.

8

8

ANTICARIAT
CLUJ
— Lei 8 —

Volume noi
în
BIBLIOTECA pentru TOȚI

Din viața lui Napoleon

SCENE ȘI FAPTE EXTRASE

DE

HARALAMB G. LECCA

No. 378

Prețul 30 bani

OAMENI VECHI

nuvelă de **Gogol**, celebrul scriitor rus, autorul lui „Taras Bulba“ și al „Sufletelor moarte“, — traducere de d-l profesor **Em. Grigorovitză**.

No. 374

Prețul 30 bani

A se cere catalogul complet al „Bibliotecei pentru toți“ la Librăria Editoare *Leon Alcalay* București.

NOU VOLUM

ÎN COLECȚIUNEA

Bibliotecei pentru Toți

No. 375-376

Vicarul din Wakefield

celebrul roman al scriitorului englez *Olivier Goldsmith*, traducere de *Willy Ghil*.

Romanul acesta care de mai bine de un secol a încântat și încântă pe cititorii de pretutindeni, — căci a fost tradus în toate limbile, — atât prin teza morală pe care o dezvoltă cât și prin figura admirabilă a păstorului protestant d-rul Primrose, care prin puterea credinței înfruntă toate nenorocirile, și apare ca un simbol de bunătate și jertfă de sine, — e o scriere din cele mai morale.

Romanul acesta e o povestire care farmecă prin realitatea simplă și naivă a personagiilor și prin puterea analizei. Foarte moral, — el se recomandă tuturor, cu deosebire tinerimei.

Prețul 60 Bani

A se cere catalogul complet al „Bibliotecei pentru Toți“ la Librăria editoare **Leon Alcalay** — București.